

Univerzita Karlova

Pedagogická fakulta

Katedra výtvarné výchovy

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Výtvarná výchova a hudební výchova spolu ve škole

Art and Music education together at School

Michaela Kracíková

Vedoucí práce: PhDr. Leonora Kitzbergerová, Ph.D.

Studijní program: Učitelství pro 1. stupeň základní školy

Studijní obor: 1. STZŠ

2024

Odevzdáním této diplomové práce na téma Výtvarná výchova a hudební výchova spolu ve škole potvrzuji, že jsem ji vypracovala pod vedením vedoucího práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále potvrzuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Kladně, dne 10.7.2024

Mé poděkování patří PhDr. Leonoře Kitzbergerové, Ph.D. za cenné rady, připomínky a ochotu při vedení mé diplomové práce. Děkuji také své rodině za trpělivost a psychickou podporu. Velké díky patří i mým žákům a jejich rodičům, bez kterých by nevznikla praktická část mé práce.

ABSTRAKT

Diplomová práce „Výtvarná výchova a hudební výchova spolu ve škole“ se zabývá propojením výtvarné a hudební výchovy na 1. stupni základních škol. Cílem práce je analyzovat možnosti a přínosy integrovaného přístupu k těmto předmětům a zjistit, jak mohou spolupráce a vzájemné prolínání těchto vzdělávacích oblastí podpořit kreativitu, estetické vnímání a osobnostní růst žáků. Výzkum je realizován formou dotazníkového šetření mezi rodiči žáků, analýzou vyučovacích plánů a dlouhodobého didaktické projektu. Výsledky ukazují, že integrovaný přístup k výtvarné a hudební výchově přináší pozitivní efekty na motivaci žáků, rozvoj jejich dovedností a celkovou atmosféru ve třídě. Práce nabízí konkrétní doporučení pro pedagogickou praxi a navrhuje metodické postupy pro efektivní propojení těchto dvou předmětů.

KLÍČOVÁ SLOVA

Hudební výchova, mezioborovost, kompetence, projekt, RVP, výtvarná výchova, vzdělávací oblast Umění a kultura, vztah mezi výtvarným uměním a hudbou, základní škola, 2. ročník

ABSTRACT

The thesis „Art Education and Music Education Together in School“ deals with the integration of art and music education in primary schools. The aim of the thesis is to analyze the possibilities and benefits of an integrated approach to these subjects and to determine how the collaboration and mutual blending of these educational areas can support creativity, aesthetic perception, and personal growth of students. The research is conducted through a questionnaire survey among parents of students, analysis of teaching plans, and a long-term didactic project. The results show that an integrated approach to art and music education brings positive effects on student motivation, skill development, and the overall classroom atmosphere. The thesis offers specific recommendations for pedagogical practice and suggests methodological procedures for effectively integrating these two subjects.

KEYWORDS

Music Education, interdisciplinarity, competencies, project, National Curriculum, Art Education, educational area Arts and Culture, relationship between visual art and music, primary school, 2nd grade

Obsah

Úvod	8
TEORETICKÁ ČÁST	9
1. Hudební vzdělávání na 1. stupni ZŠ.....	9
1.1 Činnostní pojetí hudební výchovy	9
1.1.1 Vokální činnosti.....	9
1.1.2 Instrumentální činnosti	11
1.1.3 Hudebně pohybové činnosti	13
1.1.4 Poslechové činnosti	14
1.2 Didaktické prostředí v hudební výchově	15
2. Výtvarné vzdělávání na 1. stupni ZŠ.....	16
2.1 Obsahové domény výtvarné výchovy	16
2.1.1 Rozvoj smyslové citlivosti	16
2.1.2 Uplatňování subjektivity	19
2.1.3 Ověřování komunikačních účinků.....	20
2.2 Didaktické prostředky ve výtvarné výchově	22
3. Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání	23
3.1 Vzdělávací oblast Umění a kultura	25
3.1.1 Hudební výchova v rámci RVP.....	26
3.1.2 Výtvarná výchova v rámci RVP	26
3.2 Plánovaná revize RVP	27
4. Průnik předmětů Výtvarná výchovy a Hudební výchova.....	28
4.1 Průnik v oblasti obsahu.....	28
3.1.1. Integrované projekty	29
3.1.2. Využití moderních technologií	30

4.2	Průnik v oblasti očekávaných výstupů.....	30
4.3	Průnik v oblasti rozvíjení kompetencí	32
PRAKTICKÁ ČÁST		34
5.	Výzkum	34
5.1	Demografické údaje, charakteristika třídy a školy	34
5.2	Metodologie výzkumných metod	35
5.2.1	Dotazníkové šetření	35
5.2.2	Plán přípravy	36
5.2.3	Dlouhodobý didaktický projekt.....	37
5.3	Analýza dat	38
5.4	Výsledky	40
5.5	Reflexe praktické části diplomové práce	67
5.6	Reflexe průniku teoretické a praktické části diplomové práce	69
ZÁVĚR.....		71
SEZNAM POUŽITÝCH INFORMAČNÍCH ZDROJŮ		72
SEZNAM PŘÍLOH		74

Úvod

Výtvarná výchova a hudební výchova představují důležité složky vzdělávací oblasti Umění a kultura, které mají nezastupitelnou roli v rozvoji estetického vnímání, kreativity a osobnostního růstu žáků na základních školách. Tyto předměty nabízejí žákům možnost prozkoumávat různé formy uměleckého vyjádření a vyvíjet své dovednosti v oblastech, které jsou klíčové pro jejich celkový rozvoj. Propojení výtvarné a hudební výchovy může významně obohatit vzdělávací proces tím, že poskytne žákům komplexní a interdisciplinární přístup ke studiu umění.

Tato diplomová práce se zaměřuje na analýzu možností a přínosů integrace výtvarné a hudební výchovy v rámci školního vzdělávání. Hlavním cílem je zjistit, jak může propojení těchto předmětů přispět k rozvoji klíčových kompetencí žáků, jako jsou kreativita, estetické vnímání, spolupráce a komunikace. Práce rovněž zkoumá, jaké metodické přístupy a pedagogické strategie mohou učitelé využít k efektivní integraci těchto předmětů.

V rámci teoretické části se práce zabývá charakteristikou výtvarné a hudební výchovy na 1. stupni základních škol, průniky mezi těmito předměty a jejich vzájemným obohacováním. Praktická část pak zahrnuje dotazníkové šetření mezi učiteli a rodiči žáků, analýzu vyučovacích plánů a pozorování výuky v reálném školním prostředí. Výsledky výzkumu poskytují cenné poznatky o tom, jak integrovaný přístup k výtvarné a hudební výchově může pozitivně ovlivnit motivaci žáků, jejich dovednosti a celkovou atmosféru ve třídě.

TEORETICKÁ ČÁST

1. Hudební vzdělávání na 1. stupni ZŠ

Hudební výchova je vzdělávací oblastí Umění a kultura a vyučuje se ve všech ročnících 1. stupně ZŠ s jednohodinovou dotací. Zaměřuje se na rozvoj hudebních schopností, citlivosti k uměleckým hodnotám a schopnostem vnímání a porozumění hudebním projevům. Cílem předmětu je, aby si žáci osvojili základní hudební dovednosti, rozvíjeli svou fantazii a prostorovou představivost, smysl pro rytmus a melodie. Hudební výchova podporuje rozvoj sluchové paměti, rytmického cítění a hudebního projevu. Žáci se učí vnímat hudební strukturu, harmonii a melodii. Hudební výchova podporuje rozvoj sociálních dovedností, spolupráci, komunikaci a respekt k práci druhých.

1.1 Činnostní pojetí hudební výchovy

Činnostní pojetí hudební výchovy na 1. stupni základní školy klade důraz na aktivní zapojení žáků do hudebních činností. Tento přístup podporuje rozvoj hudebních dovedností a poznání prostřednictvím praktického prožívání a tvorby. Činnostní pojetí využívá metody a techniky, které umožňují žákům prožívat hudbu všemi smysly a podporují jejich kreativní vyjádření (Váňová, 2020).

Cílem činnostního pojetí je nejen naučit děti hudební teorii a dovednosti, ale především rozvíjet jejich hudební citlivost, kreativitu a schopnost vyjádření, a to vším v kontextu radosti a zábavy při hudebních aktivitách.

Činnostní pojetí hudební výchovy často zahrnuje integrované projekty, které spojují hudbu s jinými oblastmi učiva, jako jsou literatura, výtvarné umění, dějiny nebo přírodní vědy, což umožňuje žákům vnímat hudbu v širších souvislostech.

1.1.1 Vokální činnosti

Vokální činnosti hrají klíčovou roli v rozvoji hlasových schopností a techniky dětí. Prostřednictvím zpěvu a hlasových cvičení se děti učí správnému dýchání, artikulaci a intonaci. Tyto dovednosti jsou základem pro další hudební i komunikační rozvoj. Například

při zpěvu lidových písní se děti učí nejen správně vyslovovat slova, ale také modulovat svůj hlas a využívat jeho plný potenciál.

Kromě technických aspektů vokální činnosti podporují hudební cítění a sluch dětí. Zpěv a vokální cvičení pomáhají dětem rozvíjet rytmus, melodii a harmonii. Tím se zlepšuje jejich schopnost rozpoznávat a reprodukovat různé hudební tóny a intervaly. Například při hře na ozvěnu, kde děti opakují melodické a rytmické fráze, se zvyšuje jejich hudební vnímavost a přesnost.

Dalším významným přínosem vokálních činností je jejich vliv na emocionální a sociální rozvoj dětí. Zpěv může být prostředkem k vyjádření emocí a pocitů, což je důležité pro celkový emocionální vývoj dítěte. Kromě toho vokální aktivity podporují spolupráci a komunikaci ve skupině. Děti se učí naslouchat ostatním, sladit svůj hlas s ostatními a společně tvořit hudební dílo.

Vokální činnosti v hudební výchově zahrnují různé aktivity zaměřené na rozvoj hlasových schopností a hudebního projevu žáků. Tyto činnosti zahrnují zpěv lidových a umělých písní, nácvik správné pěvecké techniky, rytmická a intonační cvičení, hlasovou improvizaci a zpěv s doprovodem hudebních nástrojů. Podle Marie Liškové (2010) ve své publikaci *Hudební výchova pro 1. stupeň základní školy* je kladen důraz na rozvoj hudební tvořivosti, správnou pěveckou techniku a radost z hudební činnosti. Lišková (2010) také zdůrazňuje význam propojení hudebních aktivit s každodenním životem a zkušenostmi žáků, což podporuje jejich celkový rozvoj a pozitivní vztah k hudbě

Učitel, který nemá dostatečné znalosti a dovednosti v oblasti vokálních činností, může mít potíže s efektivním vedením těchto aktivit. Může se také potýkat s obtížemi při udržování pozornosti a motivace všech žáků, zejména těch, kteří se stydí nebo mají nižší sebevědomí v oblasti zpěvu.

Z pohledu žáka mohou být vokální činnosti také problematické. Některé děti mohou mít strach nebo stud z veřejného zpěvu, což může vést k úzkosti a nízkému sebevědomí. Ne všechny děti mají stejný zájem o hudební výchovu, a proto nemusí být vokální aktivity atraktivní pro všechny žáky.

Mezi vokální činnosti řadíme rozvoj pěveckých dovedností, kde se děti učí správnému dýchání, výslovnosti a nasazení hlasu pro různě dynamický zpěv. Hlavní součástí je také hlasová hygiena a postupné rozšiřování hlasového rozsahu dětí. Děti se seznámí s hudebním rytmem a jeho aplikací ve zpěvu, včetně zpěvu ve 2/4, 3/4 a 4/4 taktu. Mezi další vhodné aktivity můžeme zařadit například:

- **Intonační cvičení**–žáci provádějí cvičení zaměřená na správnou intonaci, například zpívání jednoduchých melodických frází nebo stupnic. Pomáhá to zlepšovat jejich přesnost v tónu.
- **Kánony a jednoduché vícehlasé písně**–zpěv kánonů a jednoduchých vícehlasých písní rozvíjí schopnost zpívat v harmonii a učí je naslouchat ostatním.
- **Dechová a hlasová cvičení**–cvičení zaměřená na správné dýchání a tvorbu hlasu, která pomáhají zlepšovat pěveckou techniku a hlasovou hygienu.
- **Dětské hudební hry**–hry jako „Hudební židličky“ nebo „Když jsi šťastný“ zahrnují zpěv a pohyb, což činí hudební výchovu zábavnou a angažující.
- **Hudební otázky a odpovědi**–učitel zpívá otázku v podobě krátké melodie a žáci na ni odpovídají zpěvem. Tato hra podporuje rychlé hudební myšlení a interaktivní komunikaci prostřednictvím zpěvu.

1.1.2 Instrumentální činnosti

Instrumentální činnosti se zaměřují na rozvoj základních hudebních dovedností a pochopení hudby prostřednictvím hraní na jednoduché hudební nástroje. Tyto činnosti mají za cíl podpořit hudební vnímání, rytmické cítění, koordinaci a týmovou spolupráci mezi žáky.

„Obsahem Instrumentálních činností je hra na hudební nástroje a jejich využití při hudební reprodukci i produkci.“ (RVP 2023, s. 82).

Hraní na hudební nástroje vyžaduje koordinaci rukou, prstů a těla, což pomáhá rozvíjet jemnou motoriku a celkovou motorickou koordinaci. Tyto dovednosti jsou důležité nejen pro hudební aktivity, ale i pro mnoho dalších aspektů každodenního života. Učení se hře na nástroje a čtení hudební notace podporuje kognitivní rozvoj, včetně zlepšení paměti,

pozornosti a logického myšlení. Tato činnost stimuluje různé oblasti mozku a podporuje lepší školní výsledky.

Ztotožňuji se s výrokem Daniela (2005): Největší přínos této hudebně výchovné složky je bezpochyby v její atraktivitě, kdy se naplňuje Komenského zásada, že dítě se má učit „pro výbornost věci samé, nikoli z donucení“. K těmto činnostem není třeba žáky nijak zvláště nutit, neboť je většinu baví více než pěvecké činnosti.

V hodinách hudební výchovy je důležité zařadit různé instrumentální činnosti, které podporují rozvoj hudebních dovedností, rytmu, koordinace a kreativního myšlení. Zde je několik vhodných instrumentálních činností:

- **Hraní na Orffovy nástroje**-xylofony, metalofony a zvonkohry jsou ideální pro mladší děti díky jejich jednoduchému ovládnutí a příjemnému zvuku. Žáci mohou hrát jednoduché melodie nebo doprovodné rytmy.
- **Použití rytmických nástrojů**-tamburíny, triangly, dřívka, kastaněty a další rytmické nástroje pomáhají žákům rozvíjet smysl pro rytmus a koordinaci. Žáci mohou cvičit různé rytmické vzory a doprovázet písně.
- **Bubnování**-bubny a bubínky (např. djembé) jsou skvělým nástrojem pro rozvoj rytmického cítění a spolupráce ve skupině. Žáci mohou zkoušet různé rytmy, improvizovat a hrát v ansámblu.
- **Hraní na klávesové nástroje**-malé klávesové nástroje, jako jsou elektronické klávesy nebo melodiky, mohou žáky seznámit se základními hudebními pojmy, jako jsou tóny a akordy. Mohou hrát jednoduché melodie nebo akordické doprovody.
- **Flétny a jiné dechové nástroje**-plastové zobcové flétny jsou vhodné pro žáky na 1. stupni ZŠ. Učí je základům notového zápisu a dechové techniky. Mohou hrát jednoduché písně a cvičit dechová cvičení.
- **Body percussion (hra na tělo)**-žáci mohou využívat vlastní tělo jako hudební nástroj (tleskání, pleskání, dupání). Tato aktivita rozvíjí smysl pro rytmus a koordinaci pohybů.

- **Vytváření improvizovaných nástrojů**-žáci mohou tvořit jednoduché nástroje z běžných předmětů (např. chrastítka z rýže a plastových lahví). Tímto způsobem se učí tvořivosti a základům akustiky.
- **Hra na jednoduché strunné nástroje**-ukulele nebo malé kytary mohou být zavedeny, aby žáci měli možnost vyzkoušet základní akordy a rytmy.

Zapojení těchto instrumentálních činností do hodin hudební výchovy pomáhá dětem rozvíjet hudební sluch, smysl pro rytmus a základní hudební dovednosti, což přispívá k jejich celkovému hudebnímu rozvoji.

1.1.3 Hudebně pohybové činnosti

Tyto aktivity umožňují dětem prožívat hudbu celým tělem, například prostřednictvím tanečních kroků, gest a rytmických pohybů v souladu s hudbou. „Jedním z hlavních cílů hudebně pohybových aktivit je rozvoj fyzické kondice dětí skrze zábavné a kreativní činnosti“ (Jenčková, 2018, s. 45). Žáci se učí vyjadřovat hudební náladu a charakter skladby pomocí pohybu, což podporuje jejich kreativitu a imaginaci. Hudebně pohybové činnosti také posilují schopnost pracovat v týmu a rozvíjí sociální interakce mezi žáky, když společně tančí ve skupinách. Prostřednictvím těchto činností se děti učí ovládat své tělo, zlepšují svou fyzickou kondici. Důležitým prvkem těchto činností je také zábava.

Hudebně pohybové činnosti na 1. stupni základní školy mohou zahrnovat řadu různorodých aktivit, které propojují hudbu s pohybem. Mezi tyto činnosti můžeme zařadit:

- **Hudební židličky**-tato klasická hra zahrnuje pohyb (tanec) žáků kolem židliček umístěných v kruhu, zatímco hraje hudba. Když hudba přestane, žáci se snaží najít volnou židličku. Hra rozvíjí rychlé reakce a schopnost naslouchat hudbě.
- **Škatulata hejbejte se**-žáci se pohybují v prostoru podle pokynů učitele, například běhají, skákají nebo se plazí. Když učitel zavolá „škatulata hejbejte se“, žáci musí rychle změnit směr nebo způsob pohybu. Tato hra podporuje rychlé reakce a orientaci v prostoru.

- **Hudební pantomima**-učitel hraje na nástroje a žáci se snaží pantomimicky vyjádřit, co hudba evokuje (např. déšť, jízdu na kole, skákání přes švihadlo). Tato aktivita rozvíjí schopnost interpretace hudby a tvořivost.
- **Tanec a choreografie**-učitel naučí žáky jednoduchý taneček, který se opakuje na hudbu. Může se jednat o kroky v kruhu, párové tance nebo skupinové formace.
- **Hudební fitness**-žáci provádějí jednoduchá fitness cvičení (např. skákání přes švihadlo, dřepy, běh na místě) v rytmu hudby. Učitel může připravit různé druhy hudby s odlišným tempem.
- **Padákové tance**-žáci drží padák a podle hudby s ním různě pohybují-vytvářejí vlny, otáčejí se, zvedají a spouštějí padák. Mohou také probíhat pod padákem nebo na něm sedět a vytvářet různé formace.

1.1.4 Poslechové činnosti

Poslechové činnosti v hudební výchově hrají klíčovou roli v rozvoji hudebního vnímání a citlivosti u žáků. Tyto činnosti zahrnují různé aktivity, jako je aktivní poslouchání, analýza hudebních děl a rozlišování hudebních prvků a stylů. Selčanová (2018) ve své knize *Hudební výchova v praxi* zdůrazňuje, že systematické poslechové aktivity nejen obohacují estetické prožívání hudby, ale také rozvíjejí kritické myšlení a schopnost reflexe hudebního zážitku. Podle ní jsou tyto aktivity zásadní pro hlubší porozumění hudební kultuře a dědictví, což vede k celkovému rozvoji hudební gramotnosti žáků (Selčanová,2018).

Níže zmiňuji aktivity vhodné do hodin hudební výchovy.

- **Hudební hádanky**-učitel přehraje krátký úryvek hudby a žáci hádají, o jaký nástroj nebo skladbu se jedná. Tato aktivita je zábavná a pomáhá žákům rozvíjet schopnost rozlišovat různé zvuky a nástroje.
- **Příběhy v hudbě**-žáci poslouchají skladby, které vyprávějí příběh nebo evokují určité scény. Po poslechu mohou kreslit obrázky nebo vytvářet krátké příběhy inspirované hudbou, což podporuje jejich představivost a kreativitu.

- **Rytmická reakce**-učitel přehraje různé rytmy a žáci na ně reagují tleskáním, dupáním nebo hraním na jednoduché rytmičné nástroje. Tato aktivita pomáhá rozvíjet rytmičné cítění a koordinaci.
- **Hudební pexeso**-žáci hrají hudební verzi pexesa, kde místo obrázků hledají dvojice hudebních úryvků se stejnou melodií nebo rytmem. Tato hra je zábavná a pomáhá zlepšovat hudební paměť a pozornost.
- **Zvířata a hudba**-učitel přehraje skladby, které evokují různá zvířata (např. „Karneval zvířat“ od Saint-Saëns). Žáci se mohou pokusit uhodnout, které zvíře hudba představuje, a diskutovat o tom, jak hudba napodobuje pohyby a zvuky zvířat.
- **Poslech a malování**-žáci poslouchají hudbu a zároveň kreslí nebo malují, co je při poslechu napadne. Tato aktivita podporuje propojení mezi hudebním a vizuálním vnímáním a podporuje kreativní vyjádření.

1.2 Didaktické prostředí v hudební výchově

Didaktické prostředí v hudební výchově je klíčové pro efektivní vzdělávání žáků a jejich celkový rozvoj hudebních dovedností. Toto prostředí zahrnuje jak fyzické prostředky, tak organizační a sociální aspekty výuky, které společně tvoří komplexní systém podporující hudební vzdělávání. Klíčovými prvky jsou zde nástroje a zařízení, které umožňují praktickou hudební činnost, a dobře vybavené učebny, které poskytují vhodné podmínky pro individuální i skupinovou výuku.

Hudební nástroje, audiovizuální technika, notové materiály a další didaktické pomůcky jsou nezbytné pro rozvoj hudebních schopností žáků. Moderní technologie, jako jsou počítače s hudebním softwarem, interaktivní tabule a zvukové systémy, přinášejí nové možnosti a obohacují tradiční metody výuky. J. Maňák a V. Švec ve své publikaci *Výukové metody* uvádí, že „didaktické prostředí musí být flexibilní a přizpůsobivé různým pedagogickým přístupům a metodám, aby mohlo efektivně podporovat hudební tvořivost a interpretaci“ (Maňák & Švec, 2003).

2. Výtvarné vzdělávání na 1. stupni ZŠ

Cílem vyučovacího předmětu Výtvarná je rozvíjet schopnosti žáků vnímat a prožívat svět kolem sebe, objevovat v něm estetické hodnoty a rozvíjet potřebné výtvarné dovednosti a techniky. Dalším z cílů je, aby si žáci osvojili základní výtvarné dovednosti, rozvíjeli svou fantazii a prostorovou představivost, smysl pro originalitu a vlastní výraz. Vyučovací předmět výtvarná výchova se zaměřuje na rozvoj tvořivosti, citlivosti k uměleckým hodnotám a schopnostem vnímání a porozumění vizuálním projevům. V rámci rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání se žáci 2. ročníku seznamují s různými technikami kresby, malby, modelování a koláže. Dále se učí pracovat s různými materiály a nástroji. Výtvarná výchova podporuje rozvoj jemné motoriky, koordinace pohybu a prostorové představivosti. Žáci se učí vnímat barevné kontrasty, tvarové vztahy a proporce. Také výtvarná výchova podporuje rozvoj sociálních dovedností, jako je spolupráce, komunikace a respekt k práci druhých.

Výtvarná výchova na prvním stupni základních škol se zaměřuje na rozvoj výtvarných schopností, estetického vnímání a kreativity žáků. V tomto předmětu si žáci osvojují základní výtvarné techniky, jako je kresba, malba, modelování a koláž, které podporují jemnou motoriku a prostorovou představivost. Významným aspektem je také rozvoj sociálních dovedností, jako je spolupráce a komunikace, a učí se respektu k práci druhých.

2.1 Obsahové domény výtvarné výchovy

Obsahové domény výtvarné výchovy zahrnují tři hlavní oblasti: rozvoj smyslové citlivosti, uplatňování subjektivity a ověřování komunikačních účinků.

2.1.1 Rozvoj smyslové citlivosti

Podpora smyslové citlivosti je klíčová pro vzdělávání a kreativitu, protože zlepšuje schopnost dětí analyzovat a zpracovávat různé druhy informací. V tomto kontextu by učitelé měli vytvářet prostředí, které je bohaté na smyslové podněty, a povzbuzovat žáky k jejich prozkoumávání a reflexi. Takové prostředí by mělo zahrnovat nejen vizuální, ale i hmatové, sluchové a pohybové podněty, které rozšiřují poznání žáků (Bednářová, 2016).

Rozvoj smyslové citlivosti v rámci výtvarné výchovy zahrnuje aktivity, které dětem pomáhají vnímání a rozeznávání různých vizuálních podnětů. Důležitým aspektem je rozvoj

schopnosti pozorovat detaily, barvy, tvary a textury. Smyslová citlivost je základem pro vnímání uměleckých děl i okolního světa. Děti jsou vedle vnímání také podporovány v reflexi svých zážitků a zkušeností prostřednictvím výtvarného projevu. Smyslové vnímání je klíčovým prvkem umělecké tvořivosti a vývoje estetického vnímání u dětí.

Pro rozvoj smyslové citlivosti u žáků 1. stupně základní školy ve výtvarné výchově lze využít různé aktivity, které zapojí jejich smysly a podpoří jejich kreativitu. Níže uvádím několik nápadů:

Hmat

- **Hmatová koláž**-žáci sbírají a lepí na papír různé materiály s odlišnou texturou (např. látky, papíry, písek, listy, peříčka). Tím rozvíjejí hmatové vnímání a učí se rozlišovat různé povrchy.
- **Malování prsty**-místo štětců používají žáci své prsty, aby vytvořili obraz. Tato technika podporuje smyslové vnímání a motoriku.
- **Slepé kreslení**-žáci se zavázanýma očima kreslí podle pokynů učitele nebo podle svého pocitu. Tím se učí spoléhat na svůj hmat a prostorové vnímání.
- **Sochání z hlíny**-modelování z hlíny nebo plastelíny, kde žáci formují různé tvary a postavy, což podporuje jejich hmatové schopnosti a představivost.

Čich

- **Voňavé malování**-použití barev nebo jiných výtvarných materiálů, které mají vůni (např. koření smíchané s lepidlem). Žáci mohou vytvářet díla, která nejen vypadají, ale i voní zajímavě.
- **Voňavé přírodní koláže**-používat přírodní materiály jako jehličí, levandule, skořice a podobně pro tvorbu koláží, které dětem umožní čichat různé vůně během práce.

Sluch

- **Zvuková malba**-při poslechu různých druhů hudby nebo zvuků (např. zvuky přírody, města) vytvářejí žáci obrazy, které odpovídají jejich pocitům a dojmům z těchto zvuků.

- **Zvukové obrazy**-tvorba koláže pomocí různých materiálů, které vydávají zvuky, například papíry, které šustí, nebo materiály, které cinkají. Děti mohou vytvářet díla, která nejen vypadají zajímavě, ale také vydávají zvuky.

Chut'

- **Čokoládová malba**-použití rozpuštěné čokolády jako malířského média na jedlý podklad, například na oplatku nebo křehký chléb. Výsledné výtvary mohou sníst.
- **Jedlé sochy**-vytváření soch z modelovací hmoty z jedlých materiálů, například z marcipánu nebo fondánu.

Zrak

- **Míchání barev**-míchání primárních barev (červená, modrá, žlutá) a vytváření sekundárních barev (oranžová, zelená, fialová). Žáci mohou experimentovat s různými odstíny a kombinacemi.
- **Kresba nebo malba přírody**-vzít žáky ven a nechat je kreslit nebo malovat, co vidí- stromy, květiny, listy, zvířata. Mohou se zaměřit na detaily a barvy.

Vhodné metody a přístupy:

Experimentování s technikami: Učitel povzbuzuje žáky k experimentování s různými výtvarnými technikami, což rozvíjí jejich schopnost vnímat a rozlišovat různé smyslové zážitky.

Pozorování a popis: Učitel může vést žáky k pozorování jejich okolí, přírody nebo uměleckých děl, aby rozvíjeli svou schopnost vnímat detaily a jemné nuance. Po pozorování nebo práci s materiály žáci popisují své smyslové zážitky, čímž rozvíjejí svou schopnost artikulovat a sdílet své smyslové vjemy.

Smyslové hry: Učitel zařazuje do výuky hry zaměřené na rozvoj smyslové citlivosti, jako jsou hry s barvami, vůněmi nebo texturami. Specifická cvičení zaměřená na rozvoj jednotlivých smyslů, například kreslení poslepu, malování podle hudby nebo práce s aromaterapií.

Použití těchto metod pomáhá žákům nejen rozvíjet jejich smyslovou citlivost, ale také podporuje jejich celkový osobnostní růst a kreativitu.

2.1.2 Uplatňování subjektivity

Subjektivita ve výtvarné výchově představuje individuální přístup každého žáka k tvorbě, kde je kladen důraz na jeho osobní pocity, názory a zkušenosti. Tento přístup podporuje rozvoj kreativity, sebepoznání a sebevyjádření. Učitel by se měl zaměřit na proces tvorby a individuální pokrok každého žáka. Poskytovat konstruktivní zpětnou vazbu, která motivuje a podporuje další rozvoj.

Pro uplatňování subjektivity ve výtvarné výchově na 1. stupni základní školy je možné využít různé aktivity, které podporují kreativitu, individuální vyjádření a emocionální rozvoj žáků. Zde navrhuji několik vhodných aktivit:

- **Emoční malování**-vyjádření emocí prostřednictvím barev a tvarů. Žáci si vyberou emoci (radost, smutek, hněv, strach) a vytvoří obraz, který tuto emoci vyjadřuje. Používají různé barvy a techniky.
- **Osobní koláž**-vizualizace osobních zájmů a zkušeností. Žáci sbírají různé materiály (fotografie, obrázky z časopisů, látky) a vytvářejí koláž, která představuje jejich osobní svět a zájmy.
- **Výtvarný deník**-pravidelné zaznamenávání osobních zážitků a pocitů prostřednictvím kresby. Každý žák si vede deník, do kterého pravidelně kreslí nebo maluje své zážitky, sny nebo myšlenky. Deník může být používán jak ve škole, tak doma.
- **Fantazijní svět**-podpora imaginace a individuálního přístupu k tvorbě. Žáci si představí vlastní fantazijní svět a vytvoří jeho mapu nebo ilustrují různé aspekty tohoto světa (postavy, prostředí, příběhy).
- **Autoportrét**-reflexe a vyjádření vlastní identity. Žáci vytvoří svůj autoportrét, který může zahrnovat nejen jejich fyzické rysy, ale také symboly, barvy a prvky, které je charakterizují.

- **Výtvarné příběhy**-vyprávění příběhů prostřednictvím výtvarné tvorby. Žáci vymyslí krátký příběh a ilustrují jeho klíčové momenty na sérii obrazů nebo v komiksovém formátu.
- **Společná mozaika**-spolupráce a respektování individuálního přístupu. Každý žák vytvoří jeden dílek mozaiky, který reprezentuje jeho individuální pohled na zadané téma. Dílky se následně spojí do společného díla.
- **Přírodní umění**-propojení s přírodou a využití přírodních materiálů. Žáci sbírají přírodní materiály (listy, kamínky, větvičky) a vytvářejí z nich výtvarná díla, která vyjadřují jejich vztah k přírodě.

Vhodné metody a přístupy:

Individuální práce: Žáci pracují na vlastních projektech, které reflektují jejich osobní zážitky a představy. Učitel poskytuje prostor pro volnou tvorbu, aniž by omezoval kreativní myšlení předem danými pravidly.

Volba témat: Učitel umožňuje žákům vybírat si témata podle jejich zájmu, čímž podporuje zapojení a motivaci k tvorbě. Témata mohou být inspirována osobními zkušenostmi žáků nebo jejich fantazií.

Reflexe a diskuze: Po dokončení výtvarných prací proběhne reflexe, kde mají žáci možnost popsat své dílo, vysvětlit zvolené téma a techniky. Tím se posiluje schopnost artikulace myšlenek a sebevyjádření.

Uplatňování subjektivity ve výtvarné výchově umožňuje žákům vyjádřit své pocity a myšlenky prostřednictvím umění. Tato doména podporuje jejich kreativitu a individuální výraz. a kreativní tvorbu, což podporuje jejich sebevyjádření a rozvoj osobní identity.

2.1.3 Ověřování komunikačních účinků

Ověřování komunikačních účinků ve výtvarné výchově zahrnuje zkoumání toho, jak studenti rozumí, interpretují a reagují na vizuální umění. Tento proces zahrnuje různé metody hodnocení, které mohou být jak formální, tak neformální. Například učitelé mohou využívat diskuse, reflexní eseje, portfolia, nebo pozorování, aby získali vhled do toho, jak

studenti vnímají a interpretují umělecká díla. Důležité je také sledovat, jak studenti komunikují své myšlenky a pocity prostřednictvím vlastních výtvarných prací. Níže navrhuji několik typů aktivit:

- **Diskusní skupiny:** Studenti mohou být rozděleni do menších skupin, kde diskutují o konkrétním uměleckém díle. Každý student vyjadřuje své názory a interpretace, což podporuje rozvoj kritického myšlení a schopnost argumentace.
- **Reflexní deníky:** Studenti mohou vést deníky, kde zapisují své pocity a myšlenky po každé výtvarné lekci. Tento způsob reflexe pomáhá učitelům pochopit, jak studenti vnímají výuku a jaké jsou jejich osobní reakce na umění.
- **Porovnávání děl:** Studenti mohou být požádáni, aby porovnali dvě nebo více uměleckých děl. Tato aktivita může být zaměřena na různé aspekty jako technika, styl, téma nebo emocionální účinek. Tímto způsobem se studenti učí analyzovat a kriticky hodnotit umělecká díla.
- **Výtvarné projekty s prezentací:** Po dokončení výtvarného projektu mohou studenti prezentovat své práce před třídou a vysvětlit, co chtěli svou prací sdělit. Tato aktivita podporuje schopnost verbálně komunikovat myšlenky a záměry prostřednictvím umění.

Jak uvádí Hazuková (2010), „hodnocení ve výtvarné výchově by mělo být zaměřeno na proces tvorby, kritické myšlení a schopnost komunikace, nikoliv pouze na finální produkt.“ Tím se podporuje komplexní rozvoj studentů, kteří se učí nejen vytvářet umění, ale také o něm přemýšlet a komunikovat své myšlenky.

Ověřování komunikačních účinků zahrnuje schopnost žáků využívat umění jako nástroj pro komunikaci a vyvolávání emocionálních reakcí. Vršková (2008) a další autoři zdůrazňují význam kritické reflexe a schopnosti analyzovat výtvarná díla, což přispívá k rozvoji komunikativních dovedností a schopnosti interpretovat umělecké projevy (str. 45).

Vhodné metody a přístupy:

Pozorování a hodnocení: Učitel sleduje, jak žáci komunikují během tvorby, jak vyjadřují své myšlenky a pocity prostřednictvím svých děl. Po dokončení prací učitel analyzuje, jak efektivně žáci dokázali komunikovat své myšlenky a pocity skrze své výtvarné práce.

Sebehodnocení a vzájemné hodnocení: Žáci sami reflektují své práce, popisují své komunikační záměry a zhodnotí, zda se jim podařilo tyto záměry naplnit. Poskytují také zpětnou vazbu svým spolužákům, čímž se učí komunikovat své názory a hodnotit výtvarné práce z pohledu diváka.

Diskuze a prezentace: Učitel vede skupinové diskuze, kde žáci sdílejí své názory na výtvarné práce svých spolužáků, diskutují o různých způsobech komunikace a vyjadřování ve výtvarném umění. Žáci prezentují své práce před třídou, vysvětlují své komunikační záměry a způsoby, jakými je ve své tvorbě realizovali.

2.2 Didaktické prostředky ve výtvarné výchově

Materiální didaktické prostředky jsou klíčové pro dosažení vzdělávacích cílů ve výtvarné výchově. Tyto prostředky zahrnují širokou škálu nástrojů, materiálů a vybavení učebních prostor, které podporují učební proces zapojením více smyslů žáků. Jejich integrace do výuky je nezbytná pro efektivní přenos znalostí a dovedností. Didaktické prostředky jsou kategorizovány do učebních pomůcek, technických výukových prostředků, organizační a reprografické techniky a vybavení výukových prostor a učitele. Ve výtvarné výchově je důležité používat různorodé nástroje a materiály podle zvolené techniky či postupu.

Didaktické prostředky slouží k usnadnění učebních procesů, umožňují žákům zapojit více smyslů a přispívají k lepšímu osvojení si vědomostí a dovedností. Mezi moderní technické prostředky patří počítače s grafickými programy, dataprojektory, interaktivní tabule, zvukové záznamy a technologie 3D tisku. Tyto technologie obohacují výuku o nové možnosti, například využití mobilních aplikací z muzeí a galerií (Šobánková, 2015). Tradiční pomůcky, jako jsou textové materiály, pracovní listy a obrazové publikace, zůstávají také důležité, zejména při výuce dějin umění. Učitel by měl zajistit, aby jeho vzdělávací obor měl

dostatečnou technickou a materiální podporu, protože bez ní se kvalitní výtvarná výchova neobejde

3. Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání (RVP ZV) v České republice představuje klíčový dokument, který vymezuje státní úroveň kurikulárních dokumentů pro vzdělávání žáků od 3 do 19 let. Tento systém byl zaveden v souladu s principy kurikulární politiky, formulovanými v Národním programu rozvoje vzdělávání v ČR, známém jako Bílá kniha, a zakotvenými v zákoně č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání. Kurikulární dokumenty jsou vytvářeny na dvou úrovních – státní a školní. Státní úroveň, reprezentovaná rámcovými vzdělávacími programy (RVP), vymezuje závazné rámce vzdělávání pro jednotlivé etapy – předškolní, základní a střední vzdělávání. Školní úroveň pak představují školní vzdělávací programy (ŠVP), které jsou přizpůsobeny specifickým potřebám jednotlivých škol.

Rámcové vzdělávací programy i školní vzdělávací programy jsou veřejné dokumenty dostupné jak pro pedagogickou, tak nepedagogickou veřejnost. Tyto programy vycházejí z nové strategie vzdělávání, která klade důraz na rozvoj klíčových kompetencí, jejich provázanost se vzdělávacím obsahem a na praktické uplatnění získaných vědomostí a dovedností. Tato strategie podporuje koncept společného vzdělávání a celoživotního učení, přičemž formuluje očekávanou úroveň vzdělání pro všechny absolventy jednotlivých etap vzdělávání a zároveň podporuje pedagogickou autonomii škol a profesní odpovědnost učitelů za výsledky vzdělávání.

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání navazuje svým pojetím a obsahem na RVP pro předškolní vzdělávání (RVP PV) a slouží jako východisko pro koncepci rámcových vzdělávacích programů pro střední vzdělávání. Tento program vymezuje vše, co je společné a nezbytné v povinném základním vzdělávání žáků, včetně vzdělávání v odpovídajících ročnících víceletých středních škol. Specifikuje úroveň klíčových kompetencí, které by měli žáci dosáhnout na konci základního vzdělávání, a vymezuje vzdělávací obsah – očekávané

výstupy a učivo. Zařazuje také jako závaznou součást základního vzdělávání průřezová témata s výrazně formativními funkcemi a stanovuje standardy pro základní vzdělávání, jejichž cílem je napomáhat při dosahování cílů stanovených v RVP ZV.

Program podporuje komplexní přístup k realizaci vzdělávacího obsahu, včetně možnosti jeho vhodného propojování, a předpokládá volbu různých vzdělávacích postupů, odlišných metod, forem výuky a využití všech podpůrných opatření v souladu s individuálními potřebami žáků. Umožňuje také modifikaci vzdělávacího obsahu, rozsahu a zaměření výuky, metod práce a zařazení dalších podpůrných opatření pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, žáků nadaných a mimořádně nadaných. RVP ZV slouží jako podklad pro všechny střední školy při stanovování požadavků přijímacího řízení pro vstup do středního vzdělávání.

RVP ZV je otevřený dokument, který bude průběžně inovován podle měnících se potřeb společnosti, zkušeností učitelů se ŠVP a podle měnících se potřeb a zájmů žáků. Mezi hlavní tendence ve vzdělávání, které tento program navozuje a podporuje, patří zohledňování potřeb a možností každého žáka při dosahování cílů základního vzdělávání, uplatňování variabilnější organizace a individualizace výuky podle potřeb a možností žáků a využívání vnitřní diferenciací výuky. Program také podporuje vytváření širší nabídky volitelných předmětů pro rozvoj zájmů a individuálních předpokladů žáků, vytváření příznivého sociálního, emocionálního i pracovního klimatu založeného na účinné motivaci, spolupráci a aktivizujících metodách výuky.

Důležitým aspektem je také prosazování změn v hodnocení žáků směrem k průběžné diagnostice, individuálnímu hodnocení jejich výkonů a širšímu využívání slovního hodnocení. Program si klade za cíl zachovávat co nejdéle ve vzdělávání přirozené heterogenní skupiny žáků a s využitím podpůrných opatření oslabit důvody k vyčleňování žáků do specializovaných tříd a škol. Dále zdůrazňuje potřebu účinné spolupráce školy, školského poradenského zařízení (ŠPZ), zákonných zástupců žáků a dalších osob, které se podílejí na vzdělávání žáka.

3.1 Vzdělávací oblast Umění a kultura

Kateřina Dytrtová (2006) ve své publikaci zdůrazňuje, že oblast Umění a kultura je ve vzdělávacím procesu základních škol reprezentována obory Hudební výchova a Výtvarná výchova, které mohou být doplněny o Dramatickou výchovu. Tyto obory umožňují žákům nejen seznámit se s výrazovými prostředky různých uměleckých disciplín, ale také je tvořivě využívat jako nástroje sebevyjádření. Dytrtová dále poukazuje na to, že tato oblast zahrnuje nejen umění a kulturu jako takovou, ale i každodenní aspekty kultury, což přispívá k celkovému rozvoji osobnosti žáků a jejich schopnosti empatického vnímání a respektování kulturních hodnot (Dytrtová, 2006).

Na prvním stupni základního vzdělávání se žáci seznamují prostřednictvím různých činností s výrazovými prostředky a jazykem hudebního a výtvarného umění, ale také s dramatickým a literárním uměním. Učí se tyto prostředky tvořivě používat a využívat je jako nástroje pro sebevyjádření. Poznávají základní principy tvorby, seznamují se s vybranými uměleckými díly a učí se je vnímat a hodnotit.

Tato oblast je zásadní součástí lidské existence, zahrnující jak umění, tak kulturu. Kultura se v této oblasti chápe nejen jako výsledky duchovní činnosti, které umožňují pochopit kontinuitu historické zkušenosti a proces socializace jednotlivce do společenské existence, ale také jako neoddělitelnou součást každodenního života, včetně kultury chování, oblékání, cestování a práce.

Tento přístup umožňuje žákům nejen rozvíjet své estetické a tvořivé schopnosti, ale také prohlubovat své porozumění sobě samým a světu kolem nich, přičemž klade důraz na empatické vnímání kulturních potřeb ostatních a respektování kulturních hodnot. Vzdělávací oblast Umění a kultura tedy hraje klíčovou roli v celkovém rozvoji osobnosti žáka, přispívá k jeho estetické a kulturní gramotnosti a podporuje jeho schopnost nonverbálního vyjadřování.

3.1.1 Hudební výchova v rámci RVP

Hudební výchova v rámci Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání je koncipována jako předmět, který má nejen rozvíjet hudební dovednosti žáků, ale také jejich kreativitu a schopnost se aktivně zapojit do hudebních aktivit. Podle Nermuťové (2023) je hudební výchova chápána jako prostor, kde žáci mohou rozvíjet své hudební schopnosti prostřednictvím různých praktických činností, jako jsou zpěv, hra na nástroje nebo hudební improvizace. Důraz je kladen na propojení teoretických znalostí s praktickými zkušenostmi, což vede k hlubšímu porozumění hudby a její role v kulturním kontextu.

Aktivní a kreativní pojetí hudební výchovy, jak je prezentováno v RVP ZV, zahrnuje širokou škálu činností, které mají žákům umožnit co nejšířší interakci s hudbou. Hudební výchova by měla být zaměřena nejen na nácvik hudebních dovedností, ale také na rozvoj schopnosti reflektovat hudbu a vnímat ji jako prostředek komunikace. To znamená, že žáci by měli být schopni nejen zpívat a hrát na nástroje, ale také analyzovat hudební díla, chápat jejich kulturní kontext a vyjadřovat své vlastní hudební nápady a pocity prostřednictvím různých forem hudební tvorby. Celkově lze říci, že cílem hudební výchovy podle RVP ZV je poskytnout žákům komplexní hudební vzdělání, které podporuje jejich individuální kreativitu a schopnost aktivně se podílet na hudebních aktivitách. Tento přístup přispívá k celkovému rozvoji osobnosti žáků, jejich estetickému cítění a schopnosti vnímat a interpretovat hudbu jako významnou součást lidské kultury.

3.1.2 Výtvarná výchova v rámci RVP

Výtvarná výchova, jak je stanoveno v Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání (RVP ZV), je předmět, který se zaměřuje na rozvoj tvořivosti, estetického vnímání a vyjadřovacích schopností žáků. Tento předmět se snaží nejen rozvíjet manuální dovednosti žáků, ale také jejich schopnost kriticky reflektovat umělecká díla a vlastní tvorbu. Žáci se seznamují s různými výtvarnými technikami, včetně tradičních (kresba, malba, sochařství) a moderních digitálních technologií (fotografie, animace, počítačová grafika).

Pastorová (2004) zdůrazňuje, že výtvarná výchova se zaměřuje na podporu kreativity, emoční inteligence a empatie žáků prostřednictvím jejich schopnosti vyjadřovat osobní zkušenosti, emoce a fantazie různými výtvarnými prostředky.

Výtvarná výchova také podporuje mezipředmětové vztahy a propojení s dalšími vzdělávacími oblastmi, jako jsou historie, kultura a přírodní vědy. Tento interdisciplinární přístup umožňuje žákům rozvíjet komplexní myšlení a porozumění světu kolem nás. Využívání digitálních technologií ve výtvarné výchově navíc poskytuje žákům moderní nástroje pro jejich tvorbu a umožňuje jim rozvíjet digitální kompetence, které jsou nezbytné v současném světě.

3.2 Plánovaná revize RVP

Plánovaná revize Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání se dotkne mnoha oblastí, včetně Umění a kultura. Připravované změny mohou mít významný dopad na výuku těchto předmětů, a proto je důležité, aby se učitelé seznámili s těmito změnami a byli připraveni na jejich zavedení.

Jedním z hlavních cílů revize RVP ZV je modernizace a aktualizace vzdělávacího obsahu, aby lépe reflektoval současné potřeby společnosti a trhu práce. V oblasti Umění a kultura se proto očekává větší důraz na interdisciplinaritu a propojení s dalšími oblastmi, jako jsou digitální technologie, kritické myšlení a globální občanství. To může znamenat, že hudební a výtvarná výchova budou začleněny do širších projektů, které zahrnují například práci s multimédií nebo analýzu kulturních jevů.

Další významnou změnou může být zvýšení důrazu na individuální tvořivost a osobnostní rozvoj žáků. Učitelé hudební a výtvarné výchovy budou možná muset přizpůsobit své metody výuky tak, aby více podporovaly individuální expresi žáků a jejich schopnost reflexe a sebehodnocení. To může zahrnovat větší flexibilitu ve výběru témat a technik, které jsou přizpůsobeny zájmům a schopnostem jednotlivých žáků.

Obavy učitelů mohou pramenit z několika oblastí. Zaprvé, změna vzdělávacích plánů a metodik může znamenat potřebu dalšího vzdělávání a profesionalizace. Učitelé se budou

muset seznámit s novými pedagogickými přístupy a technologiemi, což může být časově náročné a vyžadovat další zdroje. Zadruhé, integrace umění s dalšími předměty může vést k obavám o zachování kvality a hloubky výuky v jednotlivých oborech.

Podpora ze strany vedení škol a dostupnost kvalitních vzdělávacích materiálů a školení bude klíčová pro úspěšné zavedení těchto změn. Spolupráce mezi učiteli různých předmětů může také přinést nové nápady a inspiraci, jak efektivně propojit umění s dalšími oblastmi vzdělávání.

Celkově lze říci, že plánované změny v RVP ZV v oblasti Umění a kultura představují výzvu, ale také příležitost pro inovaci a zlepšení výuky.

4. Průnik předmětů Výtvarná výchova a Hudební výchova

Hudební výchova a výtvarná výchova mají mnoho společných prvků, které mohou být využity pro obohacení vzdělávacího procesu. Oba předměty podporují rozvoj kreativity, estetického vnímání a schopnosti sebevyjádření. Podle článku „Mýty o tvořivosti a jejich vliv na naplňování kurikula ve výtvarné výchově“ (Štěpánková, 2020) je tvořivost klíčovým prvkem, který by měl být podporován v obou předmětech, což přispívá k holistickému rozvoji žáků (s. 78).

4.1 Průnik v oblasti obsahu

Oba předměty, hudební i výtvarná výchova, mohou být propojeny prostřednictvím aktivit, které stimulují více smyslů najednou. Příkladně při poslechu hudby a následném výtvarném zpracování slyšeného, což umožňuje propojení sluchových a vizuálních vjemů.

- **Kreativní vyjádření**—oba předměty podporují kreativní vyjádření žáků. Hudební výchova prostřednictvím zvuků a rytmů, výtvarná výchova skrze vizuální prvky a kompozici. Kreativní aktivity v hudební a výtvarné výchově pomáhají rozvíjet dovednosti, jako je inovativní myšlení, schopnost experimentovat a tvořit originální díla.

- **Emoční rozvoj**-hudba a výtvarné umění přispívají k emočnímu rozvoji dětí. Obě oblasti mohou pomoci žákům vyjádřit své pocity a zážitky, čímž podporují jejich emocionální růst. Propojení hudebních a výtvarných aktivit umožňuje žákům prozkoumávat a reflektovat své emoce různými způsoby.
- **Estetické vnímání**-výuka v obou předmětech zahrnuje rozvoj estetického vnímání. Žáci se učí hodnotit a interpretovat umělecká díla, ať už jsou to hudební skladby nebo výtvarná díla. Tento rozvoj estetického vnímání podporuje kritické myšlení a schopnost ocenit umění v širším kulturním kontextu.

3.1.1. Integrované projekty

Integrované projekty představují účinný způsob, jak propojit obsah hudební a výtvarné výchovy. Tyto projekty umožňují žákům zkoumat a vytvářet umělecká díla, která kombinují prvky z obou předmětů.

- **Vizualizace hudby**-jeden z příkladů integrovaného projektu může být ten, kde žáci vytvářejí vizuální interpretace hudebních skladeb. Tento projekt může zahrnovat kresbu, malbu nebo digitální umění, které reflektuje rytmus, melodii a emocionální podtext hudby. Žáci se tak učí analyzovat hudební díla a přetvářet je do vizuální podoby.
- **Hudebně-výtvarné kompozice**-další možností je projekt, kde žáci skládají hudbu inspirovanou výtvarným uměním. Mohou komponovat hudbu inspirovanou obrazy, sochami nebo jinými výtvarnými díly. Tento přístup podporuje mezioborové propojení a umožňuje žákům chápat umění jako komplexní a propojený celek.
- **Multimediální projekty**-moderní technologie nabízejí nové možnosti pro propojení hudební a výtvarné výchovy. Digitální nástroje a aplikace mohou být využity k tvorbě multimediálních projektů, kde žáci kombinují zvukové a vizuální prvky. Tento přístup podporuje technologickou gramotnost a rozšiřuje kreativní možnosti žáků. Vytváření videí, animací nebo digitálních koláží může být způsobem, jak integrovat hudbu a výtvarné umění do jednoho projektu.

3.1.2. Využití moderních technologií

Využití moderních technologií v hudební a výtvarné výchově otevírá nové možnosti pro kreativitu a spolupráci žáků. Technologie umožňují snadnější sdílení a prezentaci žakovských prací, což zvyšuje jejich motivaci a zapojení do výuky.

- Digitální nástroje-software pro tvorbu hudby a vizuálního umění, jako jsou GarageBand, Adobe Photoshop nebo Procreate, mohou být využity k vytváření komplexních projektů. Tyto nástroje umožňují žákům experimentovat s různými médii a technikami, což podporuje jejich kreativní rozvoj.
- Interaktivní výuka-interaktivní tabule a tablety mohou být využity k dynamické výuce, která zahrnuje hudbu i výtvarné umění. Učitelé mohou vytvářet interaktivní lekce, které kombinují poslech hudby s vizuálními aktivitami, jako je kresba nebo malba na digitálních zařízeních.
- Virtuální realita (VR) - virtuální realita nabízí inovativní přístup k výuce, kde žáci mohou prozkoumávat virtuální galerie, navštěvovat koncerty nebo interaktivní výstavy. VR může také sloužit jako platforma pro tvorbu, kde žáci mohou vytvářet 3D modely nebo komponovat hudbu ve virtuálním prostoru.

4.2 Průnik v oblasti očekávaných výstupů

Níže jsou popsány hlavní průniky mezi očekávanými výstupy v obou předmětech. Průniky mezi hudební a výtvarnou výchovou ukazují na významnou roli umění ve vzdělávání, kde se rozvíjí nejen tvořivost a estetické vnímání, ale i schopnost vyjádření a interpretace emocí a zkušeností. Tyto schopnosti jsou důležité pro komplexní rozvoj osobnosti žáků a jejich schopnost vnímat a reagovat na svět kolem sebe různými smysly a prostředky. Níže jsou popsány hlavní průniky mezi očekávanými výstupy v obou předmětech.

1) Rozpoznávání a interpretace smyslových vjemů

- *HV-3-1-05 Žáci rozlišují kvality tónů a rozpoznávají výrazné tempové a dynamické změny v hudbě.*

- *VV-3-1-01 Žáci rozpoznávají linie, tvary, objemy, barvy a objekty a porovnávají je na základě svých zkušeností a vjemů.*
- *VV-3-1-03 Žáci vnímají události různými smysly a vizuálně je vyjadřují.*

Průnik: Oba předměty kladou důraz na rozvoj smyslového vnímání a schopnosti rozlišovat a interpretovat různé smyslové podněty. Hudební výchova se zaměřuje na sluchové vjemy, zatímco výtvarná výchova na vizuální.

2) Vyjádření a interpretace emocí a zážitků

- *HV-3-1-04 Žáci reagují pohybem na hudbu, vyjadřují metrum, tempo, dynamiku a směr melodie.*
- *VV-3-1-02 Žáci v tvorbě projevují své vlastní zkušenosti a uplatňují různé prvky v plošném i prostorovém uspořádání.*
- *VV-3-1-04 Žáci interpretují různá vizuálně obrazná vyjádření a porovnávají je se svou zkušeností.*

Průnik: Oba předměty podporují vyjádření osobních zkušeností a emocí prostřednictvím uměleckého projevu. V hudební výchově se jedná o pohyb a hudbu, zatímco ve výtvarné výchově o vizuální tvorbu.

3) Kreativní proces a jeho reflexe

- *HV-3-1-02 Žáci rytmizují a melodizují jednoduché texty.*
- *HV-3-1-03 Žáci využívají jednoduché hudební nástroje k doprovodné hře.*
- *VV-3-1-05 Žáci na základě vlastní zkušenosti nalézají a do komunikace zapojují obsah vizuálně obrazných vyjádření, která sami vytvořili, vybrali či upravili.*

Průnik: Oba předměty podporují kreativní proces, ve kterém žáci aktivně tvoří a reflektují své výtvary. V hudební výchově to zahrnuje tvorbu a interpretaci jednoduchých melodií a rytmů, zatímco ve výtvarné výchově se jedná o vizuální tvorbu a její reflexi.

4.3 Průnik v oblasti rozvíjení kompetencí

Existují průniky i v oblasti rozvíjení kompetencí v předmětech hudební výchovy a výtvarné výchovy v rámci RVP. Tyto průniky se týkají rozvoje klíčových kompetencí, které jsou univerzální a aplikovatelné napříč různými předměty. Níže jsou uvedeny hlavní průniky a jejich charakteristiky:

Kompetence k učení

- **Hudební výchova:** Žáci se učí poznávat a chápat hudební teorie, dějiny hudby a hudební formy. Rozvíjejí schopnost poslouchat a analyzovat hudbu a reflektovat své vlastní hudební dovednosti a pokrok.
- **Výtvarná výchova:** Žáci se učí poznávat různé výtvarné techniky, styly a historické kontexty. Rozvíjejí schopnost pozorovat, analyzovat a interpretovat výtvarná díla a reflektovat své vlastní výtvarné dovednosti a pokrok.

Kompetence k řešení problémů

- **Hudební výchova:** Žáci se učí řešit hudební problémy při komponování, improvizaci a interpretaci hudby. Rozvíjejí schopnost pracovat s hudebními nástroji a technikami k dosažení požadovaného hudebního výrazu.
- **Výtvarná výchova:** Žáci se učí řešit výtvarné problémy při tvorbě výtvarných děl, experimentovat s materiály a technikami a hledat kreativní řešení výtvarných výzev.

Kompetence komunikativní

- **Hudební výchova:** Žáci se učí vyjadřovat své myšlenky a pocity prostřednictvím hudby, spolupracovat s ostatními při hudebních projektech a interpretovat hudební díla pro publikum.
- **Výtvarná výchova:** Žáci se učí vyjadřovat své myšlenky a pocity prostřednictvím výtvarného umění, komunikovat své výtvarné nápady a interpretace a prezentovat svá díla publiku.

Kompetence sociální a personální

- **Hudební výchova:** Žáci se učí spolupracovat s ostatními při hudebních aktivitách, respektovat různé hudební názory a přístupy a rozvíjet empatii a vzájemné porozumění prostřednictvím hudby.
- **Výtvarná výchova:** Žáci se učí spolupracovat s ostatními při výtvarných projektech, respektovat různé výtvarné názory a přístupy a rozvíjet empatii a vzájemné porozumění prostřednictvím výtvarného umění.

Kompetence občanské

- **Hudební výchova:** Žáci se učí chápat hudbu jako součást kulturního dědictví, respektovat a oceňovat hudební různost a přispívat k rozvoji kulturního života ve své komunitě.
- **Výtvarná výchova:** Žáci se učí chápat výtvarné umění jako součást kulturního dědictví, respektovat a oceňovat výtvarnou různost a přispívat k rozvoji kulturního života ve své komunitě.

Kompetence pracovní

- **Hudební výchova:** Žáci se učí pracovat s hudebními nástroji a technologiemi, organizovat hudební projekty a prezentace a plánovat a realizovat hudební aktivity.
- **Výtvarná výchova:** Žáci se učí pracovat s výtvarnými nástroji a materiály, organizovat výtvarné projekty a výstavy a plánovat a realizovat výtvarné aktivity.

Tímto způsobem jsou žáci vedeni k rozvoji komplexních dovedností, které jsou přínosné nejen v rámci uměleckého vzdělávání, ale i v jejich celkovém osobnostním a sociálním rozvoji.

PRAKTICKÁ ČÁST

5. Výzkum

Diplomová práce s názvem „Výtvarná výchova a hudební výchova spolu ve škole“ se zabývá možnostmi a cíli spolupráce mezi předměty výtvarné a hudební výchovy ve školním prostředí. Praktická část práce zahrnuje dotazníkové šetření, plán přípravy a dlouhodobý projekt. Na základě pozorování a kontaktního výzkumu v stehelčevské škole zhodnotím možnosti a úroveň spolupráce hudebního a výtvarného oboru vzdělávací oblasti umění a kultura. Následující metodologie popisuje výzkumné metody použité v této části práce, jejich teoretické základy a aplikační přístupy.

5.1 Demografické údaje, charakteristika třídy a školy

Třída 2. ročníku základní školy má celkem 12 žáků, z toho je 5 dívek a 7 chlapců. Tato malá skupina umožňuje individuální přístup ke každému žákovi a vytváří příznivé prostředí pro efektivní učení. Ve třídě jsou tři žáci se speciálními vzdělávacími potřebami, kterým je poskytována podpora asistenta pedagoga, což zajišťuje, že tyto žáci dostávají potřebnou péči a pomoc při zvládnutí učiva. Rodiče podepsali GDPR.

Konkrétní informace o žácích jsou následující (jména jsou anonymizovaná):

Dívka č.1–8 let, velmi aktivní a nápáditá v obou předmětech

Dívka č.2–9 let, aktivní v obou předmětech, mírně nejistá

Dívka č.3–8 let, rychle si pamatuje hudební texty, nejistá a stydlivá.

Dívka, č.4–8 let, pečlivá, nápáditá, mírně stydlivá.

Dívka č.5–8 let, hudebně velmi nadaná, při tvoření méně pečlivá

Chlapec č.1–8 let, tanečně zdatný, méně tvořivý

Chlapec č.2–9 let, spíše hudebně zaměřený, tvoří méně

Chlapec č.3 - 8 let, velmi tvořivý, pečlivý, stydlivý

Chlapec č.4 - 8 let, tanečně zdatný, nerad tvoří

Chlapec č.5 - 8 let, velmi snaživý a pečlivý v obou předmětech

Chlapec č.6 - 8 let, více hudebně než výtvarně zaměřený

Chlapec č.7 - 8 let, výchovné předměty nemá v oblibě

Hudební výchova je organizována samostatně, což umožňuje žákům plně se soustředit na hudební aktivity a rozvíjet své hudební dovednosti. Naopak vyučování v hlavních předmětech probíhá ve věkově smíšené skupině, což podporuje sociální dovednosti žáků a jejich schopnost pracovat v různorodých kolektivech.

Vyučování probíhá v malé učebně s kapacitou pro 12 žáků, která je speciálně určená pro dělené vyučovací hodiny. Tento prostor je vybaven moderními pomůckami, včetně digitálního pianu, Orffova instrumentáře, popisovací tabule a televize s připojením k internetu nebo notebooku. Toto vybavení poskytuje široké možnosti pro interaktivní a kreativní výuku, která může být přizpůsobena potřebám jednotlivých žáků.

Základní školu Stehelčevy navštěvuje celkem 108 žáků 1. i 2. stupně. Od 1. září 2007 je škola plně organizovaná, přičemž dříve fungovala jako neúplně organizovaná škola malotřídního typu. Tento přístup, který klade důraz na menší třídy a individuální přístup, si škola zachovává i nadále.

V prvním ročníku probíhá výuka samostatně, což umožňuje intenzivní a přizpůsobené vzdělávání pro nejmladší žáky. Ostatní ročníky jsou vyučovány ve věkově smíšených skupinách, což podporuje spolupráci mezi žáky různých věkových kategorií a rozvíjí jejich sociální dovednosti. Vzdělávací program školy je výrazně inspirován programem *Začít spolu*, který provází žáky od mateřské školy a klade důraz na aktivní učení a spolupráci.

Škola se může pochlubit vysokou kvalitou základního vzdělávání, nadstandardně vybavenými učebnami i moderními vyučovacími metodami.

5.2 Metodologie výzkumných metod

5.2.1 Dotazníkové šetření

Cíl a význam: Dotazníkové šetření bylo zvoleno jako jedna z metod, která umožnila získat zpětnou vazbu (jak kvantitativní, tak kvalitativní) od rodičů. Cílem bylo zjistit, jaký rodiče mají přehled o tom, co si děti odnesly z předmětů hudební a výtvarné výchovy, k jaké formě hodnocení se přiklání, jaký přikládají význam těmto dvěma předmětům v celkovém

vzdělávání jejich dítěte (dětí) a jakým způsobem je jim poskytována zpětná vazba. Dotazníková metoda je vhodná pro získání rozsáhlého množství dat, která lze následně analyzovat pomocí statistických metod (Chráska, 2016).

Teoretický základ: Podle Petera Gavory (2010) je dotazníkové šetření jednou z nejčastěji používaných metod v pedagogickém výzkumu, především díky své efektivitě při sběru dat od velkého množství respondentů. Dotazník umožňuje získat jak kvantitativní, tak kvalitativní data, což poskytuje komplexní obraz o zkoumaném jevu. Jeho výhodou je také relativně nízká náročnost na administraci a možnost anonymního vyplnění, což může zvýšit upřímnost odpovědí.

Metodologie dotazníkového šetření:

Výběr vzorku: Dotazníkové šetření bylo provedeno mezi rodiči 12 žáků 2. ročníku ve věku 8–9 let. Vzorek zahrnoval žáky s různými úrovněmi zájmu a schopností v oblasti výtvarné a hudební výchovy.

Konstrukce dotazníku: Dotazník byl vytvořen na základě literatury a konzultací s vedoucí práce. Obsahoval uzavřené otázky pro kvantitativní analýzu a otevřené otázky pro kvalitativní zpětnou vazbu od rodičů žáků.

Administrace: Dotazník byl zaslán online ve formátu G-forms (formulář Google). Na každý dotazník odpověděl buď otec dítěte, nebo matka dítěte. Dotazník byl odeslán 12.6.2024 a poslední dotazník byl vyplněn 23.6.2024. Bylo odesláno 12 dotazníků, s tím, že bylo obdrženo 9 odpovědí. Odkaz na formulář je v příloze 1a).

5.2.2 Plán přípravy

Cíl a význam: Plán přípravy byl zaměřen na vytvoření specifických vzdělávacích aktivit, které integrují prvky výtvarné a hudební výchovy. Prostřednictvím těchto aktivit jsem chtěla zjistit, jak spolupráce mezi výtvarnou a hudební výchovou může podpořit kreativitu, spolupráci a celkový vzdělávací zážitek dětí. Tento plán přípravy měl za cíl připravit strukturovaný a systematický přístup k propojení obou předmětů, což je důležité pro dosažení konzistentních výsledků v pedagogické praxi (Gulová & Šíp, 2010).

Teoretický základ: Lenka Gulová a Radim Šíp (2010) zdůrazňují, že plánování a příprava jsou nezbytné pro úspěšné provedení pedagogického výzkumu. Důkladná příprava zahrnuje

nejen teoretickou analýzu, ale také praktické aspekty, jako je návrh konkrétních vyučovacích jednotek a aktivit. Příprava musí být flexibilní a přizpůsobitelná specifickým potřebám cílové skupiny, aby byla schopna reagovat na různé situace a podmínky v reálném prostředí.

Metodologie plánu přípravy:

Literární rešerše: Studium odborné literatury týkající se spolupráce výtvarné a hudební výchovy. Rešerše zahrnovala analýzu existujících metod a pedagogických přístupů, které již byly úspěšně aplikovány v praxi. Tato fáze poskytla teoretický rámec a podklad pro návrh vlastních vyučovacích jednotek.

Konzultace: Spolupráce s kolegy z oblasti výtvarné a hudební výchovy. Konzultace se zaměřovaly na optimalizaci navržených metod a jejich přizpůsobení specifickým potřebám cílové skupiny.

Návrh plánu přípravy: Vytvoření tří hudebně-výtvarných aktivit. Každá jednotka byla detailně popsána včetně cílů, metod, materiálů a postupů. Aktivity zahrnují nácvik taktování s následným kreslením květiny pomocí taktovacího schématu, vnímání rytmu písně a jeho zaznamenávání a poslech hudby, který inspiruje žáky k malbě toho, co jim hudba připomíná.

5.2.3 Dlouhodobý didaktický projekt

Cíl a význam: Projekt byl navržen s cílem rozvíjet kreativitu a spolupráci mezi žáky, zlepšit jejich výtvarné a hudební dovednosti a zároveň je vzdělávat o různých zvířatech a jejich charakteristikách. Projekt zahrnoval aktivity zaměřené na kreativitu a spolupráci mezi žáky, s cílem podpořit jejich rozvoj v obou předmětech.

Teoretický základ: Miroslav Chráska (2016) uvádí, že dlouhodobé projekty v pedagogickém výzkumu umožňují hlubší a detailnější pochopení zkoumaného fenoménu. Tyto projekty poskytují možnost sledovat změny a vývoj v průběhu času, což je klíčové pro hodnocení efektivity pedagogických intervencí a metod. Dlouhodobý projekt také podporuje angažovanost a aktivní účast žáků, což je důležité pro jejich motivaci a rozvoj.

Metodologie dlouhodobého projektu:

Výběr lokality: Projekt byl realizován na škole v přírodě, konkrétně v zooparku Zelčín. Výběr tohoto místa byl strategický, protože poskytuje inspirativní prostředí pro tvůrčí činnosti a nabízí různé podněty z přírody, které lze integrovat do výtvarných a hudebních aktivit.

Aktivity: Každý žák (*aktivit se účastnilo 11 žáků, z toho 9 žáků druhého ročníku, jeden žák prvního ročníku a jeden žák 3. ročníku*), měl za úkol vybrat si zvíře a vytvořit jeho vizuální a hudební ztvárnění s pomocí dostupných prostředků (*oblečení, přírodní materiály, předměty vydávající zvuky*). Aktivity byly navrženy tak, aby podporovaly kreativitu a umožňovaly žákům vyjádřit své myšlenky a emoce prostřednictvím umění a hudby. Tato metoda zahrnovala kombinaci individuální a skupinové práce, což podporovalo spolupráci a sdílení nápadů mezi žáky.

Dokumentace: Průběh a výsledky projektu byly dokumentovány formou videozáznamu, který byl následně analyzován. Videozáznam poskytuje vizuální a auditivní dokumentaci, která je cenná pro následnou analýzu a reflexi. Video umožňuje zachytit dynamiku skupinových interakcí a individuální výkony žáků, což poskytuje komplexní obraz o průběhu a výsledcích projektu.

Závěr

Použité výzkumné metody v této diplomové práci zahrnují dotazníkové šetření, plán přípravy a dlouhodobý projekt. Tyto metody byly vybrány s ohledem na jejich schopnost poskytnout komplexní pohled na spolupráci výtvarné a hudební výchovy ve školním prostředí. Výsledky získané těmito metodami budou podrobně analyzovány a interpretovány v následujících částech práce (*část výsledky a reflexe*). Důkladné pochopení a aplikace těchto metod umožní hlubší vhled do toho, jak spolupráce výtvarné a hudební výchovy může obohatit vzdělávací proces a přispět k celkovému rozvoji žáků.

5.3 Analýza dat

V této kapitole se budu zabývat metodami analýzy dat, která byla získána pomocí dotazníkového šetření, plánu přípravy a dlouhodobého projektu. Analýza dat je klíčovou fází

výzkumu, která umožňuje interpretaci výsledků a jejich aplikaci na teoretické a praktické úrovni. Použité metody analýzy jsou založeny na literatuře českých autorů, kteří se specializují na pedagogický výzkum.

A) Dotazníkové šetření

Data získaná z dotazníkového šetření budou analyzována pomocí kvantitativních a kvalitativních metod.

Kvantitativní analýza:

- **Deskriptivní statistika:** Pro analýzu uzavřených otázek dotazníku bude použita deskriptivní statistika, která umožní popsat základní charakteristiky dat. Deskriptivní statistika poskytne přehled o rozložení odpovědí a identifikuje hlavní trendy a vzorce v datech (Gavora, 2010).
- **Grafické znázornění:** Výsledky budou také prezentovány pomocí grafů a tabulek, což umožní vizuální interpretaci dat.

Kvalitativní analýza:

- **Tematická analýza:** Otevřené otázky dotazníku budou analyzovány pomocí tematické analýzy, která umožní identifikaci a interpretaci hlavních témat a vzorců v textových datech. Tento přístup umožní hloubkovou analýzu názorů a zkušeností respondentů.

B) Plán přípravy

Data získaná z realizace plánu přípravy budou analyzována pomocí kvalitativní analýzy, konkrétně skrz závěrečnou reflexi.

Kvalitativní analýza:

- **Reflexe:** Kvalitativní data budou zahrnovat mou závěrečnou reflexi z pohledu učitele. Tento přístup umožní identifikovat silné a slabé stránky realizovaných vyučovacích jednotek a poskytne cenné poznatky pro další zlepšení pedagogické praxe (Gulová & Šíp, 2010).

C) Dlouhodobý projekt

Data z dlouhodobého projektu budou analyzována s využitím případové studie a kvalitativních metod.

Kvalitativní analýza:

- **Případová studie:** Data budou analyzována pomocí případové studie, která umožní hluboké a detailní pochopení zkoumaného jevu v kontextu konkrétního prostředí (Chráska, 2016). Případová studie zahrnuje sběr dat z různých zdrojů, jako jsou pozorování, videodokumentace a následné rozhovory s žáky nad pořízeným videozáznamem.
- **Analýza videozáznamů a reflexe žáků a učitelky:** Videozáznamy z průběhu projektu budou analyzovány pomocí kvalitativních metod, jako je analýza obsahu videa a následné rozhovory s žáky nad pořízeným videozáznamem.

5.4 Výsledky

A) Dotazníkové šetření

Dotazníkové šetření mezi rodiči 12 žáků 2. ročníku základní školy poskytlo cenné kvantitativní a kvalitativní údaje o vnímání předmětů hudební a výtvarné výchovy. Z devíti obdržených odpovědí vyplývá, že většina rodičů preferuje slovní hodnocení těchto předmětů na vysvědčení, a přikládá jim důležitou roli v celkovém vzdělávání jejich dětí. Konkrétně šest rodičů označilo význam hudební a výtvarné výchovy jako důležitý, dva jako neutrální a pouze jeden rodič jako nedůležitý.

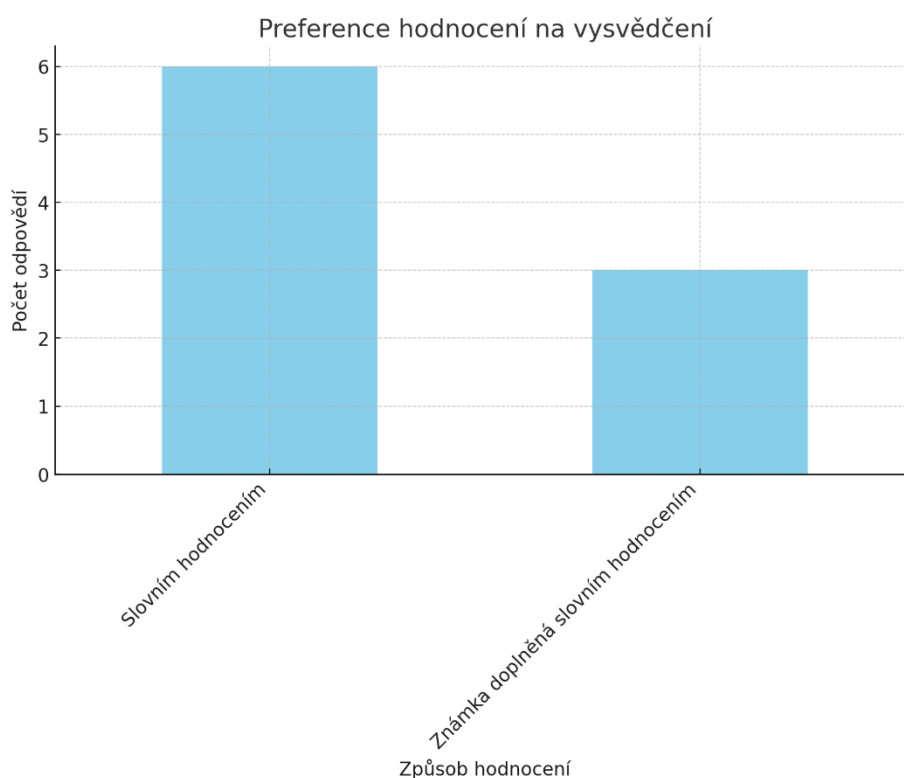
Kvalitativní analýza odhalila, že rodiče vnímají pozitivní přínosy hodin hudební výchovy především ve znalosti nových písniček, seznámení s hudebními nástroji a rozvoji rytmického cítění. Zaznívaly také komentáře o radosti z hudby a zvýšenému zájmu o zpěv. U výtvarné výchovy rodiče vyzdvihli rozvoj kreativity, seznámení s různými technikami a materiály, a zážitky z tvorby. Někteří rodiče konkrétně zmiňovali, že jejich děti mají větší chuť do malování a jsou hrdí na své výtvary.

Zpětná vazba ze strany školy je poskytována různými způsoby, včetně tripartitních schůzek, online žákovských knížek, donesených výtvorů a osobních sdělení během schůzek. Někteří rodiče by uvítali více informací a doplnění zpětné vazby slovním hodnocením. Celkově dotazníkové šetření ukazuje, že rodiče vnímají hudební a výtvarnou výchovu jako významnou součást vzdělávání, která přispívá k rozvoji jejich dětí v oblasti kreativity a estetického vnímání.

a) Kvantitativní analýza – shrnutí a grafy

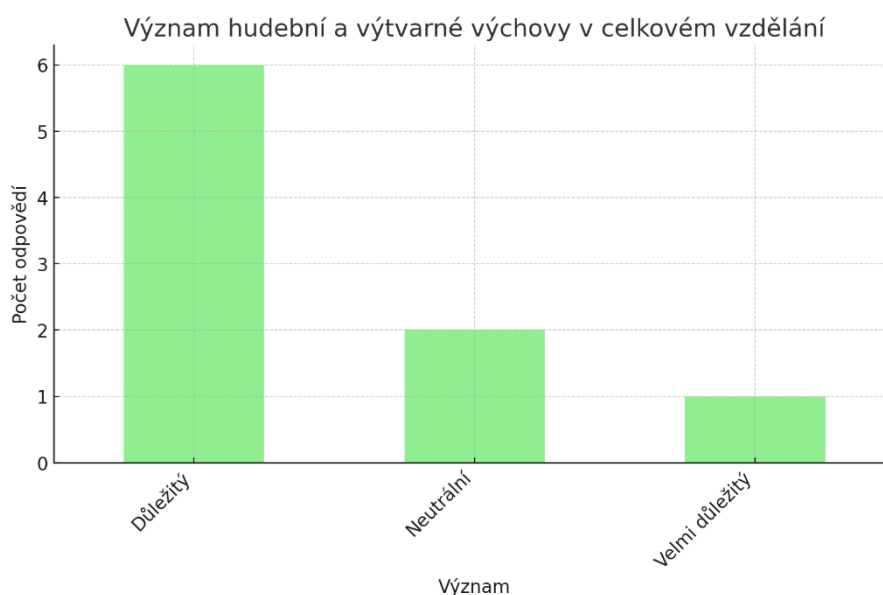
Preference hodnocení na vysvědčení:

- Slovní hodnocení: 5 odpovědí
- Znamka doplněná slovním hodnocením: 3 odpovědi
- Znamka: 1 odpověď

Význam hudební a výtvarné výchovy v celkovém vzdělání:

- Důležitý: 6 odpovědí
- Neutrální: 2 odpovědi
- Nedůležitý: 1 odpověď

b) Kvalitativní analýza – shrnutí

Co si myslíte, že si Vaše dítě odneslo z hodin hudební výchovy?

- Znalost nových písniček a rytmu: 3 odpovědi
- Seznámení s hudebními nástroji: 2 odpovědi
- Zážitek a radost z hudby: 2 odpovědi

Co si myslíte, že si Vaše dítě odneslo z hodin výtvarné výchovy?

- Různé výtvarné techniky: 4 odpovědi
- Rozvoj kreativity: 3 odpovědi
- Zážitky a nadšení z tvorby: 2 odpovědi

Jakým způsobem je Vám poskytována zpětná vazba z hudební a výtvarné výchovy?

- Tripartitní schůzky: 3 odpovědi

- Online žákovská knížka: 2 odpovědi
- Osobní sdělení a výtvary: 4 odpovědi

a. Kvalitativní analýza – detail

Co si myslíte, že si Vaše dítě odneslo z hodin hudební výchovy?

- Dítě se naučilo spoustu nových písniček, má představu o rytmu a o hudebních nástrojích.
- Představu o rytmu.
- Odpověď dítěte byla nevím ... Za sebe jako rodič mohu říci, že dítě má radost z hudby.
- Děti se seznámí s hudebními nástroji a písničkami.
- Zážitky a prožitky o kterých vypráví, písničky a rytmus.
- Nějaké znalosti, radost a lásku k hudbě.
- Nic. Hudební výchova syna nebaví.
- Větší zájem o zpěv.
- Vnímání hudby a vztah k ní.

Co si myslíte, že si Vaše dítě odneslo z hodin výtvarné výchovy?

- Umí různé výtvarné techniky a metody. Má do malování větší chuť.
- Zkušenosti s různými technikami.
- Bavilo je to, vytvářely zajímavé výrobky, paní učitelka je velmi kreativní.
- Rozvoj kreativity, obrázky si dozdobí svůj prostor.
- Výtvary, různé techniky malování, zážitky, nadšení.
- Radost z tvoření, dobrý pocit.
- Naučil se pracovat s materiály, keramikou. Ale ne vždy ho to baví.
- Zlepšení techniky kreslení.
- Soustředění nad tvůrčí činností. Zkušenosti s různými technikami a materiály.

Jakým způsobem je Vám poskytována zpětná vazba z hudební a výtvarné výchovy

- Zpětná vazba díky tripartitám. Výtvarná výchova je hodnocena konkrétními výrobky.
- Známkou v online žákovské; občas donesené výtvary.
- Znamky přes školu online, osobní sdělení během schůzek.
- V rámci tripartit, a to co děti přinesou, zazpívají nebo ukážou.
- Z výtvorů na nástěnkách, ty, které si odnese domů.
- Známkou, z výtvarné výchovy konkrétními výtvary.
- Znamky přes školu on-line, donesené výtvary, případně fotografie.
- Nedostatečně, uvítala bych více informací, doplnění slovním hodnocením.
- Výtvary, které nosí domů a písničky, které si dítě zpívá doma.

Další výsledky analýzy

Kromě preferencí hodnocení a významu předmětů v celkovém vzdělávání, analýza také odhalila další důležité aspekty z pohledu rodičů:

A) Kvantitativní data

Kdo odpovídal na dotazník:

Matka: 7 odpovědí

Otec: 2 odpovědi

Věk rodičů:

31-40 let: 1 odpověď

41-50 let: 8 odpovědí

Nejvyšší dosažené vzdělání:

Vysokoškolské: 6 odpovědí

Středoškolské s maturitou: 3 odpovědi

B) Kvalitativní data

Co si myslíte, že si Vaše dítě odneslo z hodin hudební výchovy?

Odpovědi rodičů zahrnovaly znalost nových písniček, představu o rytmu, seznámení s hudebními nástroji, zážitek a radost z hudby. Některé děti si rozvinuly větší zájem o zpěv a vnímání hudby. Jeden rodič uvedl, že hudební výchova syna nebaví.

Co si myslíte, že si Vaše dítě odneslo z hodin výtvarné výchovy?

Rodiče zmínili různé výtvarné techniky, rozvoj kreativity a zážitky z tvorby. Některé děti si osvojily práci s různými materiály, jako je keramika, a zlepšily své techniky kreslení. Další přínosy zahrnovaly radost z tvoření a dobrý pocit z výtvorů.

Jakým způsobem je Vám poskytována zpětná vazba z hudební a výtvarné výchovy?

Rodiče uvedli, že zpětná vazba je poskytována prostřednictvím tripartitních schůzek, známkami v online žákovské knížce, donesenými výtvary a osobními sděleními během

schůzek. Někteří rodiče zmínili, že by uvítali více informací a slovní hodnocení jako doplněk k aktuálním formám zpětné vazby.

Shrnutí

Analýza dotazníkového šetření ukazuje, že rodiče vnímají hudební a výtvarnou výchovu jako důležité součásti vzdělávání, které přispívají k rozvoji dětí v oblasti kreativity a estetiky. Preferují slovní hodnocení a oceňují rozmanitost technik a materiálů, se kterými se děti seznamují. Zpětná vazba je poskytována různými způsoby, avšak někteří rodiče by uvítali více informací a slovní hodnocení. Tato data mohou být použita k dalšímu zlepšení výuky a hodnocení těchto předmětů.

C) Plán přípravy

a. TAKTOVACÍ KVĚTINA

Téma hodiny: Taktování ve dvoudobém taktu a kresba květiny

Edukační cíle:

- Žáci se naučí základní pohyb rukou pro dvoudobý takt (1-dolů, 2-nahoru)
- Žáci rozvíjejí jemnou motoriku a koordinaci ruky a oka prostřednictvím kreslení a otáčení papíru
- Žáci se učí soustředit na pravidelné pohyby
- Žáci si rozvíjejí estetické vnímání a ocenění pro výtvarné prvky a rytmické vzory
- Rozvíjet motorické dovednosti a kreativitu žáků prostřednictvím kresby

Hudební námět:

- Návik základního taktování ve dvoudobém taktu
- Rozvoj rytmického cítění a koordinace pohybů
- Spojení hudebního rytmu s výtvarnou činností

Výtvarný námět:

- Kreativní znázornění taktovacího pohybu pomocí dvoudobého schématu
- Použití různých barev a tvarů k vytvoření esteticky zajímavého výtvarného díla.
- Výtvarné zpracování hudebních rytmů podporuje vizuálně-motorickou koordinaci

Pomůcky:

- Papíry A4, mohou být i většího rozměru
- Voskové pastely
- CD nebo audio přehrávač s hudbou ve dvoudobém taktu (např. valčík), případně společný zpěv bez doprovodu

Očekávané výstupy RVP:

Žák:

- *HV-3-1-04* reaguje pohybem na znějící hudbu, pohybem vyjadřuje metrum, tempo, dynamiku, směr melodie.
- *VV-3-1-01* rozvíjí své výtvarné schopnosti a dovednosti v rámci kresby, malby, grafiky a prostorové tvorby, využívá různé techniky a materiály k vyjádření vlastních představ a nálad.
- *VV-3-1-02* tvoří jednoduché výtvarné objekty, při jejichž tvorbě uplatňuje své schopnosti a dovednosti v oblasti prostorové a tvarové tvorby.

Klíčové kompetence:

Kompetence k učení:

- Žák vyhledává, třídí a vhodně využívá informace, které napomáhají jeho orientaci ve světě. Osvojuje si nové poznatky a dovednosti, přemýšlí o svém učení a tvůrčím procesu, spojuje si nové poznatky s již získanými a prakticky je využívá.

Kompetence komunikativní

- Žák formuluje a vyjadřuje své myšlenky a názory jasně a srozumitelně. Naslouchá druhým, zapojuje se do diskuze, spolupracuje ve dvojicích a skupinách. Komunikuje při plánování a realizaci kresby, sdílí své zkušenosti a výsledky s ostatními.

Kompetence sociální a personální

- Žák účinně spolupracuje ve skupině, přispívá k vytváření příjemné atmosféry v týmu, podporuje a respektuje ostatní členy skupiny. Při práci ve dvojicích se učí trpělivosti, vzájemnému respektu a spolupráci.

Průběh aktivity:

- **Úvod (5 minut)**

Hra „šibenice“, kde žáci odhalí slovo DIRIGENT.

Kdo to je a jaká je jeho náplň práce?

Krátké povídání o tom, co je rytmus, jak souvisí s dirigentem a proč je důležitý v hudbě

Ukázka dvoudobého taktu - učitel předvede, jak se dvoudobý takt taktuje (např. 1-dolu, 2-nahoru)

- **Praktický nácvik taktování (10 minut)**

Všichni žáci stojí a učí se taktovat dvoudobý takt podle učitele – imitace dirigenta.

Opakování pohybu rukou do taktu hudby, učitel může použít hudební nahrávku ve dvoudobém taktu. Já jsem použila všem žákům dobře známou lidovou píseň Čížečku, čížečku.

Kontrola a oprava pohybů rukou vzájemně mezi žáky i učitelem.

- **Kreslení ve dvojicích (15 minut)**

Žáci se rozdělí do dvojic.

Každá dvojice dostane papír a voskový pastel.

Jeden žák z dvojice bude kreslit pohyb rukou při taktování na papír, druhý bude papír otáčet kolem dokola.

Učitel demonstruje činnost před třídou s pomocí jednoho žáka, aby všichni pochopili, jak bude květina vznikat.

Žáci začínají kreslit a otáčet papír. Nejprve první z dvojice, dokud nebude květina úplná. Poté se ve dvojici vymění.

Učitel prochází třídou a poskytuje pomoc a podporu.

Klade důraz na pravidelné otáčení papíru a konzistentní pohyb ruky při taktování.

- **Prezentace a zhodnocení (10 minut)**

Každá dvojice představí svou květinu v kruhu na koberci.

Diskuze o tom, jak se jim práce dařila, co při ní zažívali nebo co cítili a co se naučili díky této aktivitě.

Pochvala všech za snahu, vystavění květin na síti na zdi.

- **Závěr (5 minut)**

Shrnutí hodiny a zopakování významu taktování.

Krátké zakončení s hudbou, kde žáci opět taktují dvoudobý takt.

Tipy pro učitele:

- Ujistěte se, že všichni žáci rozumí pohybu taktování před tím, než začnou kreslit
- Povzbuzujte žáky ke spolupráci a vzájemné podpoře ve dvojicích
- Připomínejte žákům, aby měli trpělivost a užívali si tvořivý proces

Ukázka prací

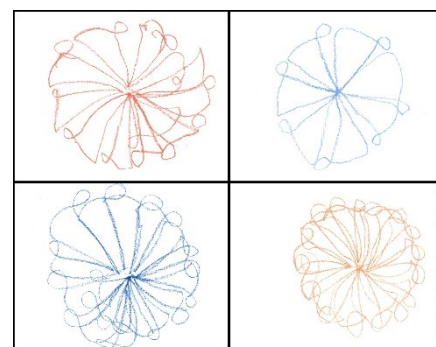
Reflexe:

Nácvik pohybu taktování rukou se ukázal jako snadný, ve srovnání s tím, když měli žáci pastelem kreslit schéma na papír. Pro některé bylo náročné nepomáhat druhém, který pootáčí papírem. Žáci měli tendenci sami točit rukou, aby vznikala květina. Pro druhého z dvojice bylo obtížné vychytat moment, kdy je schéma zakončené a následně pootočit papírem.

Největším problémem při této aktivitě bylo použití tenkého papíru s malou gramáží, který se žákům při otáčení mačkal. Doporučuji si pro příště zvolit spíše klasický papír nebo čtvrtku, které budou pevnější a umožní žákům lepší manipulaci při otáčení.

Přestože některé technické aspekty aktivity byly náročné, žáci se do činnosti zapojili s velkým zájmem. Někteří se touto aktivitou bavili i během přestávky, což svědčí o jejich zaujetí a radosti z tvoření. To mě inspirovalo k myšlence vyzkoušet s nimi další vyučovací hodinu taktování ve třídobém rytmu a zkusit vytvořit květinu z tohoto schématu.

Všechny vzniklé květiny považují za zdařilé, během aktivity panovala soustředěná atmosféra. Tato zkušenost ukazuje, že propojení hudby a výtvarné činnosti může být velmi efektivní a zábavné pro žáky.

Taktování ve třídobém rytmu

b. PUNTÍKOVANÉ PÍSNĚ

Téma: Zapisování rytmu pomocí puntíků

Edukační cíle:

- Naučit žáky zapisovat rytmus pomocí grafického znázornění
- Procvičit rozpoznávání a interpretovat délky not (čtvrt'ové a osminové)
- Rozvíjet schopnost týmové spolupráce při plnění úkolu
- Posílit hudební sluch a rytmické cítění prostřednictvím praktické aktivity

Hudební námět:

- Rozpoznávání a zapisování rytmu
- Rozvoj hudební paměti a sluchu
- Interpretace jednoduchých notových zápisů

Výtvarný námět:

- Kreativní znázornění hudby pomocí vizuálních symbolů
- Použití různých velikostí a barev puntíků pro vyjádření délky not
- Výtvarné zpracování hudebních rytmů podporující vizuálně-motorickou koordinaci

Pomůcky:

- Notové záznamy písní obsahující pouze čtvrté a osminové noty
- Velké formáty papíru s připravenými linkami, vodové barvy, štětce, kelímky na vodu
- Tabule a fixy pro společnou ukázkou
- Elektrické/digitální piano

Výstupy RVP ZV:

Žák:

- *HV-3-1-01* zpívá v jednohlase.
- *HV-3-1-02* rytmizuje a melodizuje jednoduché texty
- *VV-3-1-02* v tvorbě projevuje své vlastní zkušenosti; uplatňuje při tom v plošném i prostorovém uspořádání linie, tvary, objemy, barvy, objekty a další prvky a jejich kombinace
- *VV-3-1-03* vnímá události různými smysly a vizuálně je vyjadřuje
- *VV-3-1-04* interpretuje podle svých schopností různá vizuálně obrazná vyjádření; odlišné interpretace porovnává se svou dosavadní zkušeností

Klíčové kompetence:

Kompetence k učení:

- Žák vyhledává, třídí a vhodně využívá informace, které napomáhají jeho orientaci ve světě. Osvojuje si nové poznatky a dovednosti v oblasti hudby a výtvarného umění, propojuje teoretické znalosti s praktickými dovednostmi.

Kompetence k řešení problémů:

- Žák vnímá problémové situace při zapisování rytmu a plánuje způsob jejich řešení. Vyhodnocuje dosažené výsledky a diskutuje o nich, učí se analyzovat a interpretovat notové zápisy.

Kompetence komunikativní:

- Žák formuluje a vyjadřuje své myšlenky a názory jasně a srozumitelně, zapojuje se do diskuze. Komunikuje při týmové práci, sdílí své zkušenosti a výsledky s ostatními, prezentuje své puntíkové zápisy rytmu.

Kompetence sociální a personální:

- Žák účinně spolupracuje ve skupině, podporuje ostatní členy týmu, respektuje různé názory a přispívá k vytváření příjemné atmosféry v kolektivu. Učí se trpělivosti a vzájemné spolupráci při řešení úkolů.

Průběh aktivity:

➤ **Úvod (5 minut)**

Pomocí piana učitelka zahraje jedním tónem (krátkým nebo dlouhým) všem známou píseň. Žáci se snaží píseň uhodnout a učitelka tím zároveň demonstruje rozdíly mezi délkami noty a tím důležitou roli v rozeznání písně i bez melodie.

Připomenutí a ukázka, jak čtvrt'ové a osminové noty vypadají a jak se liší jejich délky.

➤ **Instrukce k aktivitě (5 minut)**

Vysvětlení způsobu grafického znázornění rytmu pomocí puntíků: malý puntík = osminová nota, velký puntík = čtvrt'ová nota.

Ukázka jednoduchého rytmu pomocí puntíků na tabuli.

➤ **Tajná práce ve skupinách (20 minut)**

Žáci se rozdělí do trojic.

Každá skupina obdrží notový záznam písně obsahující pouze čtvrt'ové a osminové noty.

Skupiny si prohlédnou délky not a zapisují je pomocí puntíků na papír.

Skupiny pracují potichu a v tajnosti, aby ostatní neodhalili jejich píseň.

Učitel obchází třídu, poskytuje pomoc a kontroluje správnost zápisu.

➤ **Prezentace a hádání písní (10 minut)**

Každá skupina vyvěsí svůj puntíkový zápis rytmu na tabuli.

Společně se pokusí ostatní žáci přijít na to, jaké písně jsou znázorněny.

Po každé uhodnuté písni si ji všichni s doprovodem klavíru zazpívají.

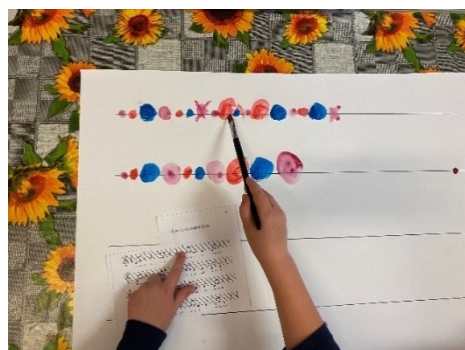
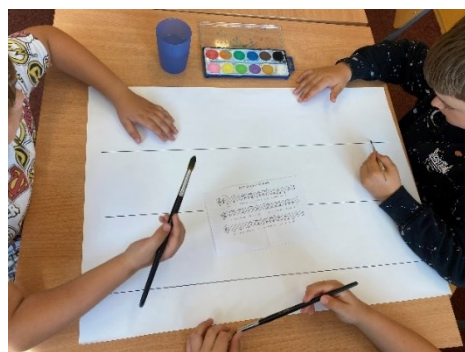
➤ **Závěr (5 minut)**

Shrnutí a reflexe nad naučenými dovednostmi.

Diskuse o tom, jaké písně byly nejjednodušší nebo nejtěžší k rozpoznání.

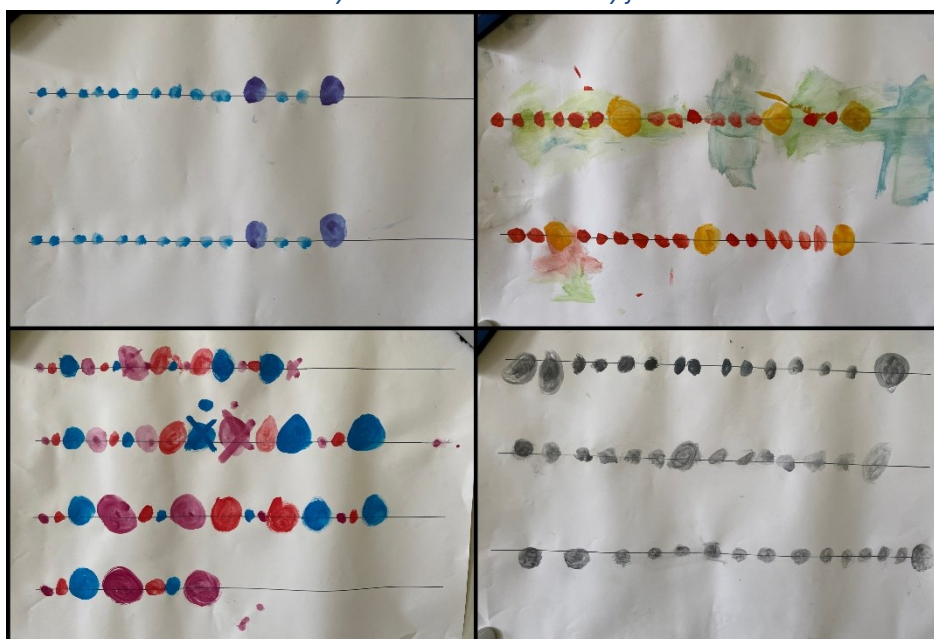
Jak si žáci poradili s problémy, které se během práce vyskytly.

Co bylo snadné a co naopak obtížné.

Šel zahradník do zahrady

My jsme žáci 3. B

Já do lesa nepojedu

Já jsem z Kutné Hory

Reflexe: Během hodiny se všem žákům ve skupinách podařilo prostřídat ve svých rolích. Každý žák si vyzkoušel určování délky not, kontrolu správnosti malovaných puntíků i samotné malování. Díky tomu si osvojili všechny aspekty aktivity a rozvíjeli své dovednosti komplexně.

Během aktivity se vyskytly některé problémy:

- Jedna skupina neodhadla velikost puntíků, což vedlo k nesprávnému rozvržení na papíře ve srovnání s notovým zápisem.
- Jiná skupina měla problém s puntíky a rozhodla se je škrtnout pro lepší orientaci.
- Některým žákům činilo potíže orientovat se současně v notovém zápisu a na papíře, na který malovali.

V závěru hodiny jsme archy s puntíky připnuli na tabuli a společně zjišťovali, o jaké písni se jedná. Vybraní žáci ukazovali prstem na jednotlivé puntíky a já jejich délku hrála jedním tónem na piano. Všechny písni se podařilo správně uhádnout.

Žáci reflektovali tuto hodinu jako náročnou na spolupráci ve svých trojicích, ale zároveň ji hodnotili jako zábavnou a zajímavou, zejména při hádání písni ostatních skupin.

c. MALOVANÁ HUDBA

Edukační cíle:

- Rozvíjet schopnost aktivního a soustředěného poslechu hudby.
- Podporovat představivost a schopnost vyjadřovat emoce prostřednictvím umění.
- Posilovat schopnost reflexe a sdílení osobních dojmů a myšlenek.
- Podporovat spolupráci a týmovou práci při společném výtvarném zpracování hudebních dojmů.
- Propojit hudební a výtvarné zážitky do komplexního uměleckého projevu.

Hudební námět:

- Vnímání hudby a její emocionální a imaginativní působení.
- Aktivní poslech a reflexe hudebního zážitku.
- Propojení hudby s osobními pocity a představami.

Výtvarný námět:

- Kreativní vyjádření hudebních dojmů prostřednictvím výtvarné tvorby.
- Spolupráce a sdílení uměleckých vizí v rámci skupin.
- Použití různých výtvarných technik k vyjádření emocí a představ.

Pomůcky:

- Hudební ukázka M. P. Musorgského-Tanec kuřátek ve skořápce (nebo jakákoliv jiná skladba), hudební ukázka Slon z Karnevalu zvířat od Camille Saint-Saëns
- Reproduktory pro poslech hudby
- Papíry a výtvarné potřeby (vodové barvy, akvarelové barvy, temperové barvy, štětce)
- Koberec pro pohodlné ležení

Průběh aktivity:

➤ **Úvod (5 minut):**

Společný poslech skladby Slon.

Následná diskuze o tom, co žákům skladba připomíná.

Vysvětlení, jak bude probíhat následný poslech a aktivity malování.

➤ **Poslech hudební ukázky (5 minut):**

Zaujmutí místa na koberci, uvolnění, příprava na poslech.

Učitel pustí vybranou hudební ukázkou.

Žáci se snaží vnímat hudbu s konkrétní myšlenkou: Jakou ilustraci by mohla tato skladba mít? Jaké pocity a obrazy v nich hudba vyvolává?

Učitel pustí vybranou ukázkou ještě jednou.

➤ **Diskuze v kruhu (10 minut):**

Po poslechu se žáci posadí do kruhu.

Každý žák postupně sdílí své dojmy a představy, které měl během poslechu hudby.

Učitel moderuje diskuzi a podporuje žáky v otevřeném vyjadřování.

➤ **Spojení do dvojic a výtvarná činnost (25 minut):**

Žáci s podobnými představami se spojí do dvojice.

Dvojice dostanou papíry a výtvarné potřeby.

Úkolem dvojice je společně namalovat obraz, který vyjadřuje jejich společné představy a pocity z hudby.

➤ **Prezentace výsledků a závěr (15 minut):**

Každá skupina položí své dílo na koberec pro následnou tichou galerii

Poté představí svůj obraz ostatním a vysvětlí, jaké pocity a představy v nich hudba vyvolala a jak je přenesli na papír.

Zhodnocení práce žáků a diskuze o různých způsobech vnímání hudby.

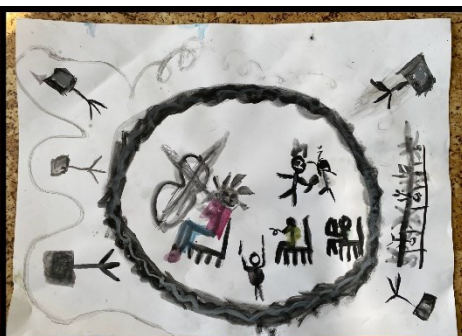

Závěrečné shrnutí a poděkování žákům za jejich aktivní účast, vystavení obrazů na nástěnku.

Baletní skladba

Symfonický orchestr

*Dramatická hudba
z akční scény*

Hon kočky na myš

Reflexe:

Žáci leželi na koberci a bedlivě naslouchali celé hudební ukázce. Po poslechu jsme se sešli v kruhu, kde každý vyjádřil své pocity a představy, které v něm skladba vyvolala. Bylo zajímavé sledovat rozmanitost vnímání: někomu přišla hudba legrační, jinému dramatická jako v akční scéně, dalšímu zase příjemná a veselá.

Některé dojmy se opakovaly a žáci na sebe reagovali přitakáváním, čímž jsme vytvořili příjemnou atmosféru vzájemného porozumění.

Zajímavým momentem bylo, když dva žáci shodně popsali svou představu, že jsou na koncertě symfonického orchestru. Místo aby malovali své pocity z hudby, rozhodli se zobrazit, jak si představují místo koncertu. Tento nápad ukázal jejich schopnost myslet mimo rámeček zadaného úkolu a přidat vlastní kreativitu.

Ostatní žáci se rozdělili do dvojic na základě podobných představ a společně se domluvili, co a jak budou malovat. Tento proces komunikace a spolupráce byl velmi cenný a přispěl k rozvoji jejich sociálních dovedností. Po dokončení malby jsme uspořádali tichou galerii, kde si žáci navzájem prohlíželi své obrazy a následně pak popisovali zachycené detaily.

Jedné dvojice žákyň, shodou okolností baletek, připomínala skladba tanec baletek. Dalo by se tedy říci, že přesně odhalily, o čem skladba vypovídá. Následoval poslední poslech s prozrazením názvu hudební ukázky, což bylo pro mnohé překvapením.

Hodina byla nejen o hudebním poslechu a výtvarné tvorbě, ale také o vzájemném naslouchání a respektování různých pohledů. Žáci se aktivně zapojili, rozvíjeli svou představivost, kreativitu a schopnost spolupracovat.

D) Dlouhodobý projekt

Popis projektu a reflexe

Projekt začal prvním dnem na škole v přírodě, kdy jsem se sešla se svými žáky z 2. ročníku (a jedním žákem z 1. ročníku a jedním žákem ze 3. ročníku) v době poledního klidu a představila jim návrh výtvarně-hudebního projektu. Vzhledem k tomu, že jsme se nacházeli v areálu zooparku Zelčín, zvolila jsem téma „zvířata“. Žáci měli za úkol se sami nebo ve dvojici převléknout do oblečení, které barevně odpovídá vybranému zvířeti, a doplnit jej vlastnoručně vyrobenými rekvizitami, které charakterizují dané zvíře. Důležitým prvkem bylo také napodobení zvuku zvířete, které se žáci snažili napodobit různými prostředky.

Následující den jsme se sešli už s konkrétními návrhy zvířat. Společně jsme diskutovali o tom, jaké oblečení by se na jednotlivá zvířata hodilo a jaké doplňky bude třeba ještě vytvořit. Významným aspektem byla také imitace zvuků zvířat. Mezi nápady například figuroval komár, ke kterému jsme bohužel neměli nafukovací balónek, kterým bychom nahradili bzučení komára, nebo ježek, ke kterému se nám nepodařilo vytvořit bodliny.

Projekt poskytl žákům prostor pro kreativitu a spolupráci, zatímco se učili o různých zvířatech a jejich charakteristikách. Tento praktický a interaktivní přístup nejenže zlepšil jejich znalosti, ale také podpořil jejich schopnosti v oblasti výtvarného a hudebního vyjádření.

Výsledek dlouhodobého projektu:

Odkaz na video je v příloze 1c) a je ve formátu MP4. Jelikož není tak snadné video prezentovat skrz diplomovou práci, níže jsem sestavila filmový pás fotek, z daného videa, který bude alespoň částečně prezentovat vizuální výsledek tohoto dlouhodobého projektu. Navíc jsem jednotlivé části videa a aktivity, které na něm probíhají, následně do detailu popsala.

Datel černý

V levé části záběru se objevuje žákyně, která vypadá, že přilétá jako pták. Je oblečena celá v černém a na hlavě má červenou kšiltovku. Pomalu se pohybuje směrem k okraji obrazu a její pohyby jsou plynulé, připomínající let ptáka. Následně se přibližuje k velkému listnatému stromu, její ruce napodobují křídla, které jemně mávají.

Když „dosedne“, začne jemně klovat zobákem. Klovaní je rytmické, a přitom dává smysl jeho pohybům.

Ve stejném okamžiku se mimo záběr ozývá zvuk, který je produkován jiným žákem. Tento žák, ačkoliv není vidět, má v ruce ulomenou suchou větev a bouchá jí o jiný strom. Zvuk, který vytváří, je hlasitější a kontrastuje s jemným klovaním prvního dítěte. Tato souhra zvuků vytváří jedinečnou harmonii, která propojuje výtvarné a hudební prvky této aktivity.

Po několika okamžicích žákyně přestává klovat a zvedá hlavu. Pomalu se otáčí a odlétá zpět stejným směrem, odkud přiletěla. Ruce opět napodobují křídla.

Lama alpaka

Do záběru přichází lama alpaka, kterou ztvárňuje dvě žákyně. První žákyně je od krku zakryta hnědou dekou, která přesně napodobuje srst lamy. Druhé žákyni jsou vidět jen dolní končetiny, které znázorňují zadní nohy. Synchronní pohyby obou žáků vytváří dojem kompletního zvířete. Obě žákyně se pomalu procházejí ve výběhu. Jejich pohyby jsou klidné a plynulé, napodobují chůzi lamy a vytvářejí dojem skutečného zvířete.

Do výběhu vstupuje další žákyně, která představuje návštěvnici zooparku. Ta přichází opatrně a s jistou zvědavostí se přibližuje k lamě. Snaží se lamu pohlédit, ale přitom je velmi opatrná. Když natáhne ruku k lamě, lama náhle zareaguje. Žákyně napodobující hlavu lamy se prudce otočí a z pusy vyplivne malý hrášek, který má představovat plivnutí lamy. Zvuk plivnutí je realistický, což dodává scéně na autenticitě.

Návštěvnice zooparku, překvapená a zaskočená touto reakcí, se otočí a začne odcházet, čímž se vzdaluje od lamy. Lama si plivne znovu, tentokrát jen tak do prostoru, jako by chtěla zdůraznit svou nelibost nebo jednoduše pokračovat v autentickém chování zvířete.

Zvuk plivnutí, napodobovaný vyplivnutím hrášků, přidává komický prvek, který jistě rozesměje žáky i pozorovatele.

Zmije obecná

Plynulým natáčením záběru je zachycen žák, které napodobuje zmiji obecnou. Ten je omotaný do osušky s papírovým doplňkem klikaté čáry, která připomíná hadí kůži a jeho pohyby jsou pomalé a plynulé, napodobující plazení hada. Žák se pomalu krouživě plazí v trávě, přičemž dbá na to, aby každý jeho pohyb byl přesný a věrohodný. Jeho tělo se elegantně vine, jako by se skutečně plazilo po zemi, čímž vytváří dojem živé zmije.

Zvuk pohybu zmije je zajištěn jiným dítětem, které není vidět na záběru. Toto dítě stojí stranou a třením rukou v suché trávě vytváří šustivý zvuk, který doprovází každý pohyb zmije. Zvuk šustění je tichý, ale dostatečně výrazný na to, aby doplňoval vizuální stránku představení.

Kočka domácí

Na začátku záběru je vidět žák, který je převlečený za kočku domácí. Kostým kočky je detailní a zahrnuje šedé oblečení, kartonové uši a ocas a malinkou škrabošku na obličej, která ale v záběru není detailně vidět. Žák napodobuje typické kočičí pohyby, a postupně prochází přes kusy klád a padlé kmeny stromů. Každý pohyb je promyšlený a precizní, připomíná skutečné chování kočky při prozkoumávání svého prostředí.

Jak se žák dostává na nejvyšší bod klád, na chvíli se zastaví a začne si o kmen brousit své dráčky. Tento moment je pečlivě připravený, aby vypadalo, že kočka skutečně brousí své dráčky o dřevo.

Ve stejné chvíli, dvě děti mimo záběr vytvářejí zvuk škrábání drápků. Synchronně škrábají svými nehty o vlnitou lepenku kartonu, čímž vytvářejí realistický zvuk, který dokonale

doplňuje vizuální část představení. Tento zvuk škrábání je rytmický a přirozený, což dodává celé scéně autentičnost a pomáhá divákům lépe se vcítit do role kočky.

Po krátkém broušení drápků se žák v kostýmu kočky zastaví a zahledí se do dálky. Poté, co se ujistí, že je vše v pořádku, žák pomalu odchází z nejvyššího bodu a opět se pohybuje ladně a tiše mezi kládami a kmeny.

Kůň domácí

Na začátku záběru se z pravé části objeví dvě děti, které společně představují koně domácího. Jedno dítě je oblečené jako hlava a přední končetiny koně, zatímco druhý žák je schovaný pod hnědou dekou a představuje zadní končetiny a rukou drží ocas koně tvořeného svázanou suchou trávou. Pohyby žáků jsou synchronizované a plynulé, čímž vytvářejí realistický obraz koně, který se pohybuje ladně a přirozeně.

Žák, které představuje zadní část koně, občas zamává ocasem, jako by se kůň oháněl poletujícími mouchami. Žáci se klidně prochází, jeho pohyby jsou plynulé a jisté.

Do záběru přichází další žák, které představuje návštěvníka zooparku. Tento návštěvník se přibližuje ke koni s nabídkou utržené trávy, kterou drží v ruce. S úsměvem a opatrností natáhne ruku ke koni a nabízí mu trávu. Kůň však zůstává bez zájmu, aniž by věnoval návštěvníkovi jakoukoli pozornost. Po chvíli se kůň klidně otočí a bez zájmu o nabídnutou trávu odchází směrem pryč od návštěvníka.

Zvukové efekty, které doprovázejí scénu, jsou vytvářeny dalšími dětmi, které nejsou vidět v záběru. Tyto děti tlučou kameny o sebe, aby napodobily zvuk kopyt koně. kopyt je výrazný a doplňuje vizuální zážitek, což pomáhá divákům lépe se vcítit do role koně.

Králík domácí

Na začátku záběru se objeví žákyně převlečená za králíka domácího. Kostým králíka je z šedého oblečení, kartonových uší a papírového ocásku. Žákyně napodobuje typické králíčí skákání.

Králík přihopkává do záběru, jeho pohyby jsou plynulé a energické. Zastavuje se na chvíli a dvakrát dupe levou zadní nohou. Tento pohyb je výrazný a rytmický, přičemž dítě vkládá do každého dupnutí dostatečnou sílu, aby bylo zřetelně vidět a slyšet. Po dupnutí králík dvakrát odskočí dopředu, jeho tělo se pružně pohybuje, čímž napodobuje skutečný pohyb králíka.

Poté králík opět dvakrát dupne, tentokrát pravou zadní nohou. Dupání je opět rytmické a výrazné. Zvuk těchto dupnutí je zajištěn jiným dítětem, které není vidět v záběru. Toto dítě dupá nohama mimo kameru, synchronizovaně s pohyby králíka, čímž vytváří realistický zvukový doprovod.

Králík se pak otáčí směrem do záběru, krátce se zastaví a podívá se přímo do kamery. Tento moment přidává scéně na osobitosti a propojuje diváka s postavou králíka. Pohled do kamery je krátký, ale dostatečně dlouhý na to, aby vytvořil dojem, že králík reaguje na pozorovatele.

Po tomto krátkém pohledu králík rychle odhopká pryč ze záběru. Jeho pohyby jsou opět plynulé a energické, což napodobuje přirozený pohyb králíka při skákání.

Sýček obecný

Na začátku záběru je vidět žák, který představuje sýčka obecného. Ten má vytvořená křídla z kartonu, na obličejí škrabošku z barevného papíru a sedí nehybně mezi větvemi stromu. Scéna je pečlivě připravena, aby žák mohl napodobovat nenápadnost sýčka, a tak zůstává po celou dobu nehybný, sedící na větvi.

Záběr začíná z levé strany žáka. Ten sedí klidně, jeho oči jsou otevřené a pozorné, jako by sledovalo své okolí. Záběr postupně přechází na přední stranu, kde je vidět celá přední část sýčka, a nakonec se kamera posune na pravou stranu, kde opět zachycuje profil žáka.

Po celou dobu záběru je slyšet zvuk, který napodobuje houkání sýčka. Tento zvuk je vytvářen jiným žákem, které není vidět v záběru. Ten mimo záběr fouká do sepnutých dlaní, čímž vyluzuje zvuk připomínající typické houkání sýčka. Zvuk je jemný, ale dostatečně výrazný, aby dodal celé scéně na autentičnosti a vytvořil atmosféru nočního lesa.

Zvuk houkání se opakuje v pravidelných intervalech, čímž napodobuje přirozené chování sýčka v jeho nočním prostředí. Žák, který představuje sýčka, zůstává klidný a nehybný, jeho pohyby jsou minimální. Jeho oči se pomalu pohybují, sledují okolí a dodávají celé scéně živost.

Tematická analýza reflexe žáků

Zábava a pozitivní zážitek z natáčení

Mnoho žáků si užívalo natáčení a považovalo ho za zábavné a plné legrace. Tento pozitivní zážitek se odrazil v jejich zpětné vazbě:

- „Bavilo mě natáčení, byla to strašná sranda.“
- „Moc jsem si to užila, bylo to vtipný a hodně jsme se smáli.“

Překonávání obav a stydlivosti

Někteří žáci měli zpočátku obavy a styděli se, ale nakonec tyto pocity překonali a projekt si užili:

- „Styděla jsem se natáčet sama, jsem ráda, že jsem mohla být ve dvojici a nebýt tolik vidět.“
- „Myslel jsem, že to bude trapný, ale bylo to super.“

Humor a překážky během natáčení

Žáci se setkali s různými překážkami a humornými situacemi, které zvládli s nadhledem:

- „Dvakrát mě paní učitelka natočila a teprve pak jsme si všimli, že nemám nasazenou masku, tak mě musela natočit ještě potřetí.“

- „Trochu nás rušili ostatní svým křikem, ale ve videích to nakonec není slyšet.“

Plány a jejich realizace

Někteří žáci měli specifické plány, které se ne vždy podařilo realizovat podle jejich představ:

- „Měl jsem hodně plánů, jak se obléknout, ale nepovedlo se mi sehnat to, co bych chtěl.“

Soustředění a nepřítahování nežádoucí pozornosti

Žáci ocenili, že jejich aktivity nepřitahovaly nežádoucí pozornost a že se dokázali soustředit navzdory rušivým vlivům:

- „Myslel jsem, že na nás budou všichni koukat, co to děláme, ale nikdo si nás nevšiml, za to jsem rád.“

Závěr

Reflexe žáků ukazuje, že projekt byl úspěšný nejen z hlediska dosažených cílů, ale také z pohledu osobního rozvoje a zážitků žáků. Natáčení a tvůrčí aktivity poskytly žákům příležitost překonat obavy, spolupracovat s ostatními a užít si proces učení a tvoření. Projekt tak nejenže rozvíjel jejich kreativitu a dovednosti, ale také posiloval jejich sebedůvěru a schopnost spolupráce.

Reflexe z pohledu učitelky

Plánování a realizace projektu

Projekt jsem začala plánovat s cílem rozvíjet kreativitu a spolupráci mezi žáky, zlepšit jejich výtvarné a hudební dovednosti a zároveň je vzdělávat o různých zvířatech a jejich charakteristikách. Projekt měl být realizován během školy v přírodě v zooparku Zelčín, což poskytlo inspirativní prostředí a různé podněty z přírody pro výtvarné a hudební aktivity.

Měla jsem v plánu, aby žáci vytvořili celkem deset zvířat, ale nakonec jsme zvládli pouze sedm. Důvody byly různé, například nedostatek materiálů nebo časová omezení. Nicméně, celkově hodnotím projekt jako úspěšný.

Realizace a improvizace

Bylo obtížné pracovat s tím, co bylo k dispozici v přírodě, protože jsem nechtěla připravovat materiály předem ve škole. Projekt byl tedy postaven na improvizaci. Překvapilo mě, jak žáci dokázali být kreativní a přicházeli s nápady, které mě nenapadly. Viděla jsem rozdíl v tom, jak přemýšlí dospělý člověk a děti. Děti přicházely s originálními řešeními a měly radost z tvůrčího procesu.

Technické a organizační aspekty

Měla jsem obavy z toho, aby byly zvuky zvířat dobře slyšet na videích. Zajistila jsem to tak, že děti, které nebyly ve videu, vydávaly zvuky co nejbližší k natáčejícímu telefonu. Tímto způsobem jsme zajistili, že zvuky budou zachyceny dostatečně jasně. Dalším technickým aspektem bylo sjednotit zvuk s pohybem, což bylo někdy náročné, ale žáci to zvládli velmi dobře.

Zapojení žáků a spolupráce

Pozitivně mě překvapilo, že žáci byli aktivní a zapojovali se do všech částí projektu. Projevili vlastní iniciativu a přicházeli s nápady, které jsme pak společně realizovali. Viděla jsem u nich velký zájem a nadšení pro práci. Během poledního klidu jsme natáčeli videa, což minimalizovalo rušivé elementy a umožnilo nám pracovat v klidném prostředí.

Výzvy a řešení

Práce v přírodě přinesla různé výzvy, například nedostatek materiálů nebo rušivé vlivy z okolí. Bylo obtížné pracovat s omezenými prostředky a museli jsme často improvizovat. Překvapením pro mě bylo, jak žáci dokázali vymyslet řešení a pracovat s tím, co bylo k dispozici. Například nápady na napodobení zvuků zvířat byly velmi originální a účinné.

Reflexe spojení výtvarné a hudební výchovy

Spojení výtvarné a hudební výchovy bylo pro žáky obohacující. Mohli se svobodně vyjádřit skrz tato dvě média a uplatnit svou kreativitu. Tento přístup podněcoval spolupráci mezi žáky, kteří museli společně pracovat na dosažení cíle. Viděla jsem, že uplatnění subjektivity

bylo větší díky spojení těchto dvou předmětů. Žáci měli možnost vyjádřit své myšlenky a emoce prostřednictvím umění a hudby, což posílilo jejich sebedůvěru a kreativitu.

Závěr

Celkově hodnotím projekt jako velmi úspěšný. Žáci byli spokojeni, spolupracovali a aktivně se zapojovali do všech částí projektu. Projevili vlastní iniciativu a pozitivně mě překvapilo, že natáčení netrvalo tak dlouho a některá videa se povedla hned na první pokus. Projekt poskytl žákům prostor pro kreativitu a spolupráci, zatímco se učili o různých zvířatech a jejich charakteristikách. Tento praktický a interaktivní přístup nejenže zlepšil jejich znalosti, ale také podpořil jejich schopnosti v oblasti výtvarného a hudebního vyjádření.

5 Reflexe

5.5 Reflexe praktické části diplomové práce

Tato reflexe poskytuje kritický pohled na můj výzkumný proces, dosažené výsledky a osobní a profesní růst, který jsem díky této diplomové práci získala.

Sebehodnocení

Během realizace diplomové práce „Výtvarná výchova a hudební výchova spolu ve škole“ jsem si kladla za cíl prozkoumat možnosti a cíle spolupráce mezi těmito dvěma předměty v rámci školního prostředí. K tomu jsem využila několik metod, včetně dotazníkového šetření, plánu přípravy a dlouhodobého projektu.

Hodnocení výzkumného procesu

Výzkumný proces byl detailně strukturován a rozdělen do několika fází, což mi umožnilo pečlivě sledovat a hodnotit každý krok. Nejprve jsem provedla literární rešerši, která poskytla teoretický základ pro návrh výzkumných metod. Následně jsem konzultovala jak s kolegy, tak s vedoucí práce, z oblasti výtvarné a hudební výchovy, což přispělo k optimalizaci metod a jejich přizpůsobení potřebám cílové skupiny.

Kritická analýza dosažených výsledků

Výsledky dotazníkového šetření ukázaly, že většina rodičů vnímá hudební a výtvarnou výchovu jako významnou součást vzdělávání, která přispívá k rozvoji dětí v oblasti kreativity a estetiky. Rodiče preferovali slovní hodnocení těchto předmětů a ocenili rozmanitost technik a materiálů, se kterými se děti seznamují.

Realizace plánu přípravy ukázala, že žáci byli schopni se rychle přizpůsobit novým metodám výuky a propojovat různé formy uměleckého vyjádření. Spojení hudebních a výtvarných aktivit podporovalo jejich kreativitu a schopnost spolupracovat.

Dlouhodobý projekt v zooparku Zelčín přinesl pozitivní výsledky, kdy žáci projevili velký zájem a nadšení pro tvůrčí činnosti. Projekt jim umožnil pracovat s reálnými podněty z přírody a propojovat je s hudebními a výtvarnými aktivitami, což přispělo k jejich celkovému rozvoji.

Identifikace omezení

Během realizace výzkumu jsem narazila na několik omezení. Prvním z nich byla velikost vzorku pro dotazníkové šetření, která byla relativně malá. Přestože získané údaje byly cenné, větší vzorek by mohl poskytnout robustnější výsledky. Dalším omezením byla časová náročnost realizace dlouhodobého projektu, která omezila počet aktivit, které bylo možné provést.

Osobní růst a profesní rozvoj

Práce na této diplomové práci mi umožnila rozvinout mé výzkumné a pedagogické dovednosti. Naučila jsem se efektivně plánovat a realizovat výzkumné projekty, analyzovat data a interpretovat výsledky. Získané poznatky a zkušenosti plánuji využít ve své další pedagogické praxi, zejména při integraci různých uměleckých forem do výuky.

Doporučení pro budoucí výzkum

Na základě zkušeností z tohoto výzkumu doporučuji další výzkum zaměřený na větší vzorek respondentů, aby byly výsledky ještě více reprezentativní. Dále by bylo vhodné zkoumat

dlouhodobé dopady spolupráce hudební a výtvarné výchovy na rozvoj dětí, a to nejen v krátkodobém horizontu. Další výzkum by také mohl zahrnovat různé věkové skupiny žáků, aby bylo možné posoudit, jak se tyto metody osvědčují u různých věkových kategorií.

5.6 Reflexe průniku teoretické a praktické částí diplomové práce

Při reflexi obou částí se ukázaly následující klíčové body:

Rozvoj kreativity a estetického vnímání: Teoretická část práce ukazuje, že průnik výtvarné a hudební výchovy podporuje rozvoj kreativity, estetického vnímání a schopnosti sebevyjádření žáků. Autoři jako Anna Hrubá (2018) a Miroslav Chráska (2016) zdůrazňují význam kreativity ve vzdělávání, což rezonuje s praktickými aktivitami v mé práci, například s projektem „Taktovací květina“, kde se propojuje rytmus hudby s výtvarnou tvorbou. Praktická realizace těchto aktivit ukázala, že žáci dokážou efektivně integrovat sluchové a vizuální vjemy, což vedlo k hlubšímu porozumění uměleckým principům.

Emoční rozvoj a reflexe: Oba předměty přispívají k emočnímu rozvoji dětí, což bylo potvrzeno jak teoreticky, tak prakticky. Autoři jako Lenka Gulová a Radim Šíp (2010) zmiňují, že umění může hrát klíčovou roli v emocionálním rozvoji žáků. Projekty jako „Malovaná hudba“ pomohly žákům vyjádřit své emoce a zážitky prostřednictvím umělecké tvorby. Reflexe žáků ukázaly, že tyto aktivity byly nejen zábavné, ale také emocionálně obohacující. Žáci se učili zpracovávat své pocity prostřednictvím hudby a výtvarného umění, což podporuje jejich emocionální růst a sebeuvědomění.

Kompetence k řešení problémů a spolupráce: Praktická část práce prokázala, že integrované umělecké aktivity rozvíjejí kompetence k řešení problémů a schopnost spolupráce. Projekty, které vyžadovaly týmovou práci, jako „Puntikované písňe“, vedly k posílení sociálních a personálních kompetencí žáků. Peter Gavora (2010) zdůrazňuje význam spolupráce a komunikace v pedagogickém procesu. Žáci se učili spolupracovat, komunikovat své nápady a společně řešit výtvarné a hudební výzvy, což je v souladu s teoretickými poznatky o důležitosti kolektivní práce ve vzdělávání.

Využití moderních technologií: Teoretická část zmiňuje význam využití moderních technologií ve výuce výtvarné a hudební výchovy. Autoři jako Miroslav Chráska (2016) a

Lenka Gulová (2010) poukazují na to, jak technologie mohou obohatit kreativní proces a rozšířit možnosti umělecké tvorby. Praktické aktivity zahrnující digitální nástroje a aplikace, ukázaly, že technologie mohou být efektivním prostředkem pro podporu kreativity a spolupráce mezi žáky. Tento aspekt výzkumu demonstruje, jak moderní technologie mohou být integrovány do výuky k dosažení lepších vzdělávacích výsledků.

Zpětná vazba a hodnocení: Praktická část zahrnovala dotazníkové šetření mezi rodiči, které poskytlo cenné informace o vnímání významu hudební a výtvarné výchovy. Rodiče vyjádřili preference pro slovní hodnocení a ocenili rozmanitost technik a materiálů používaných ve výuce. Tato zpětná vazba je důležitá pro další zlepšení výuky a hodnocení těchto předmětů. Teoretické poznatky o významu zpětné vazby a hodnocení (Gavora, 2010) potvrzují, že kvalitní zpětná vazba je klíčová pro efektivní pedagogickou praxi a osobní růst žáků.

Reflexe diplomové práce ukázala, že spolupráce výtvarné a hudební výchovy má významný pozitivní dopad na rozvoj žáků. Teoretická i praktická část práce prokázaly, že propojení těchto dvou uměleckých disciplín podporuje komplexní rozvoj osobnosti žáků, zlepšuje jejich schopnosti vnímání, sebevyjádření, řešení problémů a spolupráce. Výsledky této práce mohou sloužit jako základ pro další výzkum a aplikaci integrované umělecké výuky ve školním prostředí. Autoři z teorie, jako jsou Hrubá, Chráska, Gulová, Šíp a Gavora, svými pracemi poskytli teoretický základ, který je plně v souladu s praktickými zjištěními této diplomové práce. Tento soulad mezi teorií a praxí potvrzuje význam spolupráce výtvarné a hudební výchovy a její pozitivní vliv na vzdělávací proces.

ZÁVĚR

Závěry této diplomové práce potvrzují, že integrace výtvarné a hudební výchovy na 1. stupni základních škol má výrazný pozitivní dopad na vzdělávací proces a celkový rozvoj žáků. Propojení těchto předmětů podporuje nejen kreativitu a estetické vnímání, ale také rozvoj sociálních dovedností, jako je spolupráce a komunikace. Výsledky výzkumu ukazují, že žáci, kteří se účastní integrovaných aktivit, projevují vyšší míru angažovanosti, lepší porozumění učivu a větší radost z učení.

Praktické doporučení vyplývající z této práce zahrnují zavádění integrovaných projektů, které kombinují prvky výtvarné a hudební výchovy, využití moderních technologií pro podporu tvořivosti a interaktivního učení a rozvoj interdisciplinárních přístupů ve výuce. Učitelé by měli být otevření spolupráci a výměně zkušeností s kolegy z obou oblastí, aby mohli efektivně využít vzájemné průniky mezi těmito předměty.

Další výzkum by mohl být zaměřen na dlouhodobé sledování efektů integrovaného přístupu na různé aspekty rozvoje žáků, včetně jejich akademických výsledků, sociálního a emocionálního vývoje a vztahu k umění. Celkově lze říci, že tato diplomová práce poskytuje solidní základ pro další zkoumání a praktickou aplikaci integrovaných metod výuky v oblasti umění a kultury a přispívá k rozvoji inovativních pedagogických přístupů ve školním vzdělávání.

SEZNAM POUŽITÝCH INFORMAČNÍCH ZDROJŮ

Bednářová, J. (2016). *Rozvoj zrakového vnímání pro děti od 5 do 7 let*. Praha: Albatros Media.

Časopis Výtvarná výchova. (n.d.). *Výtvarná výchova: časopis pro výtvarnou a obecně estetickou výchovu školní a mimoškolní*. PedF UK. Dostupné z <https://pages.pedf.cuni.cz>

Dytrtová, K. (2006). *Umění a kultura - oblast RVP: obrazová příloha k publikaci*. Ústí nad Labem: Univerzita J.E. Purkyně.

Chráška, M. (2016). *Metody pedagogického výzkumu*. Grada.

Gavora, P. (2010). *Úvod do pedagogického výzkumu*. Paido.

Gulová, L., & Šíp, R. (2010). *Výzkumné metody v pedagogické praxi*. Masarykova univerzita.

Hazuková, H. (2010). *Didaktika výtvarné výchovy VI: Tvořivost a výtvarná výchova*. Praha: Univerzita Karlova. ISBN 978-80-7290-434-1

Jenčková, E. (2002). *Hudba a pohyb ve škole*. Hradec Králové: Orlice.

Lišková, M. (2010). *Hudební výchova pro 1. stupeň základní školy*. Praha: SPN

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. (2023). *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání (RVP ZV)*. Edu.cz. Dostupné z <https://www.edu.cz/rvp-ramcove-vzdelavaci-programy/ramcovy-vzdelavacici-program-pro-zakladni-vzdelavani-rvp-zv/>

Pedagogická fakulta UP. (2019). *Mýty o tvořivosti a jejich vliv na naplňování kurikula ve výtvarné výchově*. Dostupné z <https://kuv.upol.cz>, str. 78.

Nermuťová, B. (2023). *Rámcový vzdělávací program a jeho naplnění v běžné a rozšířené hudební výchově* [Diplomová práce, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Pedagogická fakulta]. Dostupné z <https://theses.cz/id/1o281c/>

Pastorová, M. (2004, August 4). *Pojetí výtvarné výchovy v rámci vzdělávací oblasti Umění a kultura*. Metodický portál: Články. <https://clanky.rvp.cz/clanek/43/POJETI-VYTVARNE-VYCHOVY-V-RAMCI-VZDELAVACI-OBLASTI-UMENI-A-KULTURA.html>

Selčanová, Z. (2018). *Hudební výchova v praxi*. Praha: Grada.

Šobáňová, P. (2015). *Metodický materiál k pedagogické praxi ve výtvarné výchově*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.

Štěpánková, K. (2020). Mýty o tvořivosti a jejich vliv na naplňování kurikula ve výtvarné výchově. *Kultura, umění a výchova*, 8(1). ISSN 2336-1824. Retrieved from <https://www.kuv.upol.cz/post/m%C3%BDty-o-tvo%C5%99ivosti-a-jejich-vliv-na-napl%C5%88ov%C3%A1n%C3%AD-kurikula-ve-v%C3%BDtvarn%C3%A9-v%C3%BDchov%C4%9B>

Švec, V., & Maňák, J. (2003). *Výukové metody*. Brno: Masarykova univerzita.

Váňová, H. (2023). *Didaktika hudební výchovy ve studiu učitelství pro 1. st. ZŠ, díl 2 Rozvoj dětské hudební tvořivosti*. Praha.

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1 a) - formulář k dotazníkovému šetření

<https://forms.gle/mF5eowUU9yMdrjk9>

Příloha 1 b) - odkaz na excel tabulku odpovědí

<https://docs.google.com/spreadsheets/d/1z1YRU962mXhXvq1GKX3rJefYGNm2TD-ToDj1Ejr0asA/edit?usp=sharing>

Příloha 1 c) - odkaz na videozáznam z dlouhodobého projektu

<https://youtu.be/pn7SU8Y-MtU>